

Collegebesluit

Org. onderdeel:	SOB/PO
Opsteller:	A.P. Swijnenburg
User-id:	SWIA
	Tel: 5217
Onderwerp:	PROGRAMMA DUURZAME ONTWIKKELING: RESULTATEN 2011 EN UITVOERINGSPLAN 2012
Toelichting:	<p>Op 1 maart 2011 heeft het college de uitgangspunten voor het programma Duurzame Ontwikkeling vastgesteld. Na het eerste jaar van starten, ligt nu het uitvoeringsplan 2012 voor. Aan de hand van zeven inhoudelijke hoofdlijnen gaan we samen met de stad aan de slag.</p> <p>Om de raad te informeren over de voortgang van de het programma Duurzame Ontwikkeling is een raadsinformatiebrief ogesteld. Op verzoek van de raad wordt op 20 maart tijdens de Ronde een rondetafelgesprek georganiseerd over het programma Duurzame Ontwikkeling en het MilieuUitvoeringsPlan in samenwerking met de ambassadeurs Duurzaamheid en de afdeling milieu.</p>
Het college besluit:	<p>1. Het uitvoeringsplan 2012 vast te stellen;</p> <p>2. de raadsinformatiebrief "Programma Duurzame Ontwikkeling: resultaten 2011 en uitvoeringsplan 2012" vast te stellen.</p>
Collegebesluit d.d.:	☐ conform ☐ aangehouden ☐ vervallen

Reg.nr. 4033983
 Datum 07-03-2012

verantwoordelijken	datum	paraaf
☐		
☒ sectorcontroller		
☒ directeur sector		
☐ directeur sector		
☐ juridisch advies		
☐ gemeentecontroller		

staf	datum	paraaf
☒ MIL	d.d. 16-2-2012	

Collegebehandeling
☒ agendastuk
☐ hamerstuk
☐ geheim
☐ embargo
datum: tijd:

vergadering	datum	agd.pnt	paraaf
☐ secretaris			

Hamerstuk	akkoord
☒ secretaris	
☐ burgemeester	
☐ weth. Van den Berg	
☐ weth. Boeve	
☐ weth. Buijelaar	
☐ weth. Van 't Erve	
☐ weth. Tigelaar	

Advies De Raad	
☐ De Ronde	☐ Peiling
	☐ Voorbereiding besluit
☐ Het Besluit	
☒ Raadsinformatiebrief	
☐ geen	

RAADSINFORMATIEBRIEF

Van : Burgemeester en Wethouders Reg.nr. : 4033951
 Aan : Gemeenteraad Datum : 6 maart 2012
 Portefeuillehouder : Wethouder S. van 't Erve Programma : milieu
 3. Stedelijk beheer en

TITEL

Programma Duurzame Ontwikkeling: resultaten 2011 en uitvoeringsplan 2012

KENNISNEMEN VAN

De resultaten van het Programma Duurzame Ontwikkeling in 2011 en het uitvoeringsprogramma van het programma Duurzame Ontwikkeling in 2012.

AANLEIDING

Op 1 maart 2011 hebben wij het programma Duurzame Ontwikkeling “Amersfoort, stad met een hart voor de toekomst” vastgesteld. Met het programma is nu een jaar gewerkt. Wij hebben de resultaten van 2011 op een rij gezet en het uitvoeringsplan voor 2012 vastgesteld. [< link naar de resultaten en het uitvoeringsplan >](#)

KERNBOODSCHAP

Het programma Duurzame Ontwikkeling gaat uit van de 3P benadering (tussen *people*, *planet* en *profit*), waarbij gezocht wordt naar een balans tussen ecologische, economische en sociale belangen. Met de projecten binnen het programma Duurzame Ontwikkeling willen wij het transitieproces naar een duurzame samenleving sturen en stimuleren. Deze transitie vereist een integrale aanpak, waarbij altijd teruggegrepen wordt naar de balans tussen *people*, *planet* en *profit*. De integrale aanpak van het programma krijgt vorm in zeven hoofdlijnen. Via deze hoofdlijnen geven wij in 2012 (met een doorloop naar 2013) uitvoering aan de verschillende projecten. Samenwerking met partijen uit de stad krijgt hierin een prominente, de kracht van de stad moet optimaal benut worden. Verder zijn gezamenlijke verantwoordelijkheid en het realiseren van multiplier effecten belangrijke uitgangspunten.

Zeven hoofdlijnen

Het programmaplan 2012 en de rapportage 2011 hebben we ingericht langs zeven inhoudelijke hoofdlijnen en twee ondersteunende hoofdlijnen. Per hoofdlijn worden voor 2012 duidelijke doelstellingen bepaald, waardoor de projecten daadwerkelijk tot concrete resultaten leiden.

	<i>Hoofdlijnen</i>	<i>Doelstelling</i>
1	Duurzame mobiliteit	Het faciliteren en stimuleren van duurzame mobiliteit in en rondom Amersfoort.
2	Energiebesparing	CO ₂ -neutrale gemeente in 2030. De specifieke focus ligt op energiebesparing in de bestaande bouw.
3	Energieopwekking	Impuls geven aan lokale energieopwekkinginitiatieven om 20 kton CO ₂ -reductie per jaar te realiseren
4	Duurzame inrichting van de leefomgeving	Het creëren van ruimtelijke mogelijkheden voor duurzame ontwikkelingen.
5	Duurzaam bouwen	Stimuleren van CO ₂ -neutraal bouwen om zo bij te dragen aan de doelstelling van 2030.
6	Duurzaam bedrijfsleven	Faciliteren van een duurzaam bedrijfsleven.
7	Duurzame arbeidsmarkt en	Hogere arbeidsparticipatie, betere aansluiting vraag en aanbod op

	onderwijs	de arbeidsmarkt en blijvende aandacht voor duurzaamheid in het onderwijs.
	Ondersteunende hoofdlijnen	Doelstelling
8	Zichtbaarheid van duurzame initiatieven in de stad	Onderlinge samenhang tussen en zichtbaarheid van initiatieven in de stad verbeteren om bewoners te inspireren.
9	Duurzame gemeentelijke bedrijfsvoering	Het verankeren van duurzame ontwikkeling in de gemeentelijke organisatie.

TOELICHTING OP DE PROJECTEN

Rol van de gemeente

In de bijlage staat een overzicht van de projecten per hoofdlijn van het programma Duurzame Ontwikkeling 2012. Daarbij maken we onderscheid tussen 3 typen projecten. De gemeente heeft daarin steeds een andere rol.

1. “Eigen huis op orde”

Projecten vanuit “Eigen huis op orde” zijn projecten waarbij de gemeente voor 100% invloed heeft. Het gaat om projecten waarbij de gemeente vanuit zijn eigen bedrijfsvoering en beleidsuitvoering 100% duurzame keuzes kan maken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het verduurzamen van het gemeentelijk wagenpark, duurzaam inkopen en een duurzaam bedrijfsrestaurant.

2. Instrumenteel of kaderstellend

Projecten onder de kop “Instrumenteel en kaderstellend” zijn projecten waarbij vanuit de gemeente ondersteunende kaders worden opgesteld. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de Structuurvisie Amersfoort 2030 waarin de gemeente aangeeft waar ruimte is voor bijvoorbeeld duurzame energieopwekking. De overheid heeft in de transitie naar een duurzame stad een bescheiden, maar essentiële rol, namelijk een faciliterende. Door beleid, kaders en regelgeving kunnen we de lokale duurzame initiatieven voorzien van een rijke voedingsbodemp, die essentieel is voor de stap van het denken over duurzaamheid naar het daadwerkelijk doen. Waar dat voortvloeit uit onze publieke taak zullen we zorgen voor voorzieningen, de juiste infrastructuur om duurzaamheid te bevorderen en handhaving waar dat nodig is.

3. Partnerprojecten

De partnerprojecten – initiatieven van de stad (in het kader van duurzame ontwikkeling) - komen voort uit de behoeften en belangen van de partners. Partners zijn bereid te handelen en te investeren als het helder is dat het mede hun belang dient. De gemeente heeft binnen deze projecten een faciliterende rol, door bijvoorbeeld in uren of middelen een bijdrage te leveren. Partnerprojecten worden getrokken door de initiatiefnemer uit de stad. Initiatieven in de stad staan bijna nooit los van de gemeente. Al zal de rol die de gemeente speelt wisselen per initiatief. Maar voor een duurzame transitie van de stad is een goede samenwerking nodig tussen de gemeente en de partners in de stad. De gemeentelijke rol zal er vooral één van samenwerkingspartner zijn. Waar nodig zullen we partners faciliteren, voorwaarden scheppen en blokkades wegnemen, waar wenselijk de richting aangeven die ons gezamenlijk belang dient. Omdat de invloed van de gemeente kleiner is bij partnerprojecten, is bij deze projecten een groter risico aanwezig op vertraging of afstel.

Kweekvijver

Naar voorbeeld van de Economische Agenda zijn in 2012 in het programma Duurzame Ontwikkeling ook kweekvijverprojecten benoemd. Dit zijn vernieuwende projecten die inhoudelijk waardevol en kansrijk zijn als het gaat om het behalen van onze duurzaamheidsdoelstellingen, maar soms nog niet concreet genoeg. Omdat het programma Duurzame Ontwikkeling ook bedoeld is voor experimenten en verkenningen die we willen aanjagen, worden deze projecten opgenomen onder de noemer kweekvijver.

CRITERIA VOOR HET VASTSTELLEN VAN DE PROJECTEN

We werken met dit programma aan de realisatie van onze doelstellingen door een effectieve inzet van de beschikbare formatie en middelen. Dat betekent dat we keuzes moeten maken. We hebben daarom een aantal criteria ontwikkeld op basis waarvan we de huidige en toekomstige ontwikkelingen en activiteiten kunnen beoordelen. Daarbij geldt dat activiteiten of ontwikkelingen die aan meerdere of aan alle criteria voldoen prioriteit krijgen. Met deze criteria kiezen we ervoor niet alles te doen wat kan, maar te gaan voor datgene wat echt kansrijk is

De criteria zijn:

- Er is een duidelijk Amersfoorts belang.
- Het gebeurt niet of niet snel genoeg als de gemeente niet meedoet (innoveren, versterken en versnellen).
- Het levert een bijdrage aan meerdere p's van people-planet-profit (verbinden/verbreden).
- Het levert rendement (inspanning versus opbrengst).
- We werken samen met partners in de stad en met voldoende draagvlak en draagkracht bij deze partners.

EINDRESULTAAT

Het programma Duurzame Ontwikkeling is een breed en veelomvattend programma. Er is immers gekozen voor een integrale benadering van dit vraagstuk. Voor een deel van de realisatie van de projecten staan wij als gemeente aan het stuur ("Eigen huis op orde" en Instrumenteel & kaderstellend), voor een deel van de projecten zijn wij afhankelijk van partners (Partnerprojecten) en is de invloed van de gemeente beperkt. Door het programma uit te werken langs zeven hoofdlijnen met duidelijke doelstellingen ontstaat heldere koers bestaande uit concrete projecten. Om de eindresultaten te bereiken is het noodzakelijk dat de projecten worden geborgd binnen de reguliere werkzaamheden van de gemeente. Vanuit het programma is hier continue aandacht voor.

CONSEQUENTIES

De gemeentelijke inzet past binnen de meerjarenbegroting van het programma Duurzame Ontwikkeling.

BETROKKEN PARTIJEN

Het programma Duurzame Ontwikkeling wordt in samenwerking met partners uit de stad uitgevoerd.

Zo wordt het programma ook gedragen door zeven ambassadeurs. Deze groep ambassadeurs fungeren als klankbord en adviseren op strategisch niveau over de voortgang van het programma Duurzame Ontwikkeling. Daarnaast zetten ze hun kennis en netwerk in bij een aantal concrete projecten, soms vanuit een trekkersrol en soms vanuit een initiërende rol.

De ambassadeurs zijn:

- Albert Jansen (directeur Advies en Managementbureau BMC),
- Brigitte Jacobs (opvolgster van Albert Arp, directie Zorg en Wonen Zorgorganisatie Beweging 3.0),
- Marjolein Demmers, Programmadirecteur Internationaal Advies- en Ingenieursbureau DHV),
- Wim Pot (directeur Pot Verhuizingen en Logistiek),
- Hans Kattemölle (directeur Installateurbureau Wolter&Dros),
- Edgar van Groningen (eigenaar EemstadLAB, vertegenwoordiger duurzame lokale initiatieven) en
- Jeroen Bonekamp (directeur Totaalinstallateurs Lomans).

Binnen de partnerprojecten is in 2012 een veelheid aan partners actief, bijvoorbeeld VNM en bedrijven uit het mobiliteitsplatform, DE Partner, E.NU Midland, Van Keulen Bouw, ABM Belbouw Hegeman, Eneco, Energieambassade, Carmen BV, PerfectBouw, Rabobank Amersfoort, Tribes@work, Hogeschool Utrecht, Alliantie, Portaal, RWZI, Vereniging Duurzaam Bergkwartier, De

Zonneberg (Berg-zuid), Vereniging Duurzaam Soesterkwartier, EnergieCoöperatie Amersfoort, Stichting Smaak van de Streek, WSP033 en Provincie Utrecht.

Burgemeester en wethouders van Amersfoort,

de secretaris,

de burgemeester,

H.K.W. Bekkers

L.M.M. Bolsius

Programma Duurzame Ontwikkeling

Resultaten 2011 en uitvoeringsplan 2012-2013

Stad met een hart

PROGRAMMA DUURZAME ONTWIKKELING

Resultaten 2011 en uitvoeringsplan 2012-2013

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Leeswijzer	1
1. Rol van het programma Duurzame Ontwikkeling in de stad Amersfoort	2
Het borrelt in de Amersfoortse samenleving.....	2
Duurzame ontwikkeling is een transitieproces.....	2
Rol van de overheid.....	3
“Practice what you preach”	3
2. Focus.....	4
Afbakening van het programma Duurzame Ontwikkeling.....	4
“Eigen huis op orde”	5
Instrumenteel of kaderstellend	5
Partnerprojecten	5
Criteria voor het vaststellen van de projecten.....	6
Eindresultaat	6
3. Doelstellingen, resultaten en vooruitblik per hoofdlijn.....	7
Duurzame mobiliteit.....	7
Energiebesparing in de bestaande bouw	9
Lokale opwekking van duurzame energie	12
Duurzame inrichting van de leefomgeving.....	14
Duurzaam bouwen	17
Duurzaam bedrijfsleven.....	19
Duurzame arbeidsmarkt en onderwijs	21
Zichtbaarheid en verbinden van duurzame initiatieven in de stad	23
Duurzame gemeentelijke bedrijfsvoering.....	25
4. Programmaorganisatie	26
Communicatie	29
Besluitvormingsproces	32
Rapporteren	33
Financiën.....	34
BIJLAGE 1.....	35

Inleiding

Onze ambitie is dat Amersfoort een duurzame stad wordt en daarmee een bijdrage levert aan de toekomst van de generaties die na ons komen. Duurzaam als het gaat om de samenleving, de natuur, het milieu en de economie. Dat kunnen we niet alleen. Wij onderkennen dat we hiervoor de stad nodig hebben. Het is van het grootste belang dat onze ambitie collectief gedragen wordt, dat we als stad ervoor gaan om kennis met elkaar te delen, samen te willen optrekken en samen dingen willen bereiken. Daarbij moet wel duidelijk zijn wie wat doet: wat we als gemeente doen en wat de stad (kan en) wil doen. Initiatieven van onszelf en van bewoners, ondernemers en instellingen zijn belangrijk, evenals technologische ontwikkelingen die duurzame vooruitgang in een stroomversnelling brengen, bijvoorbeeld op het gebied van energie en mobiliteit.

Ons college van B&W heeft in 2011 een integraal programma duurzaamheid vastgesteld.

Duurzaamheid is ook een van de speerpunten in ons coalitieakkoord. Om het programma uit te voeren wil het college zijn eigen kracht, de kracht van de gemeentelijke organisatie en de kracht van de stad gebruiken.

Doelstelling van het programma is te versnellen, te verbinden en te versterken. We sluiten daarbij ook aan bij de Economische Visie van de Commissie Van Ek. Hierin is duurzame economische ontwikkeling een van de drie hoofddoelstellingen. In de toekomstvisie van de gemeenteraad, GA 2030 wordt eveneens de noodzaak van duurzame ontwikkeling onderstreept.

In 2011 is al het nodige gebeurd en in gang gezet. Blij zijn we met onze zeven ambassadeurs, die hun netwerk gebruiken om in de stad duurzaamheid op de kaart te zetten. Blij zijn we ook met de resultaten die we in eigen huis geboekt hebben op het gebied van bijvoorbeeld duurzaam inkopen, de aanschaf van elektrisch fietsen, minder gebruik van papier door slimme printers, een duurzaam bedrijfsrestaurant én met onze partnerprojecten om het Amersfoortse woningbestand duurzamer te maken en de oprichting van stichting Amersfoort Onderneemt Duurzaam.

We richten ons in dit programma overigens alleen op de extra inspanning die we leveren. Naast de projecten die zijn benoemd binnen het programma Duurzame Ontwikkeling gebeurt er ook veel op het gebied van duurzaamheid binnen reguliere programma's als onderdeel van de reguliere lijnactiviteiten binnen de sectoren.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 vindt u een korte beschrijving van de rol van het programma Duurzame Ontwikkeling in de stad. Er wordt o.a. kort ingegaan op het transitieproces en de rol van de overheid hierbinnen.

Daarna wordt in hoofdstuk 2 de focus van het programma beschreven en het eindresultaat benoemd.

In hoofdstuk 3 geven we in het kort een overzicht van de hoofdlijnen van het programma. In het 4e en laatste hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de programmaorganisatie en komen o.a. de organisatieopzet, communicatie en financiën aan bod.

In bijlage 1 en 2 vindt u een uitwerking van de resultaten die zijn behaald en de projecten die op stapel staan.

1. Rol van het programma Duurzame Ontwikkeling in de stad Amersfoort

Het borrelt in de Amersfoortse samenleving

Er vinden in Amersfoort talloze kleinschalige duurzame initiatieven plaats. Straten waarvan de bewoners samen hun huizen isoleren (800 huizen tot nu toe). Buurtbewoners die collectief zonne-energie willen opwekken op het dak van een nabijgelegen school (Soesterkwartier) of sporthal (Berg-Zuid). Een voetbalvereniging die nadenkt over energieopwekking door windenergie. Twee ondernemers die in het kader van de crisis- en herstelwet gebouwgebonden windmolens hebben geplaatst. Een initiatief voor het oprichten van de Amersfoortse EnergieCoöperatie, voor duurzame energieopwekking en energie-inkoop. Of het idee van Dierenpark Amersfoort om hun mest te vergisten tot biogas. De RWZI die van hun waterzuivering een energiefabriek wil maken. Een ondernemer die stap voor stap zijn wagenpark omzet naar elektrisch vervoer. De supermarkt die de groenten van lokale boeren verkoopt. Burgers die een collectief oprichten om streekvoedsel af te nemen bij boeren in de omgeving.

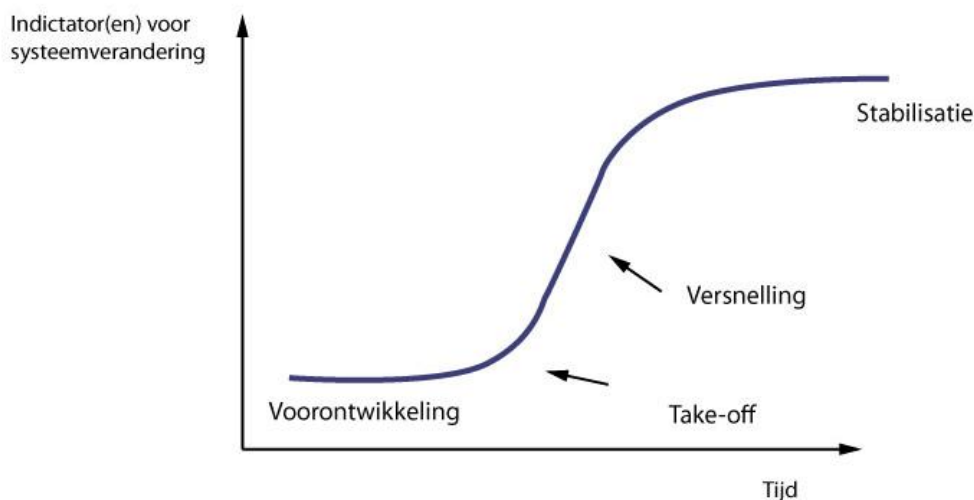
Het zijn maar een paar voorbeelden van de kracht die al zichtbaar is in Amersfoort. Al deze initiatieven laten zien dat er veel enthousiasme, kennis en kunde aanwezig is in onze samenleving om duurzaamheid concreet invulling te geven.

Duurzame ontwikkeling is een transitieproces

Om de stap naar een Duurzaam Amersfoort te maken zijn ingrijpende maatschappelijke veranderingen nodig. Zo'n verandering wordt ook wel een transitie genoemd. De transitie naar een duurzame samenleving is een lange termijn proces. Een proces, dat niet lineair verloopt (elk jaar een beetje duurzamer), maar volgens een S-curve (eerst langzaam, dan snel).

In Amersfoort proberen we voor duurzame ontwikkeling de versnelling op gang te brengen. Dit is het punt waarop na jaren van voorontwikkeling -waarin het (maatschappelijk) besef groeit dat het anders moet en steeds nieuwe ideeën worden ontwikkeld en de eerste experimenten plaatsvinden- de stap wordt gezet naar de versnelling. Er komt steeds meer maatschappelijke steun voor de verandering naar een duurzame samenleving en de ontwikkelingen beginnen elkaar te versterken. Hierdoor komt de transitie in een versnellingsfase. De grote, structurele omslag vindt plaats.

Het programma Duurzame Ontwikkeling wil dit transitieproces sturen en stimuleren. Door verschillende partijen te verbinden kunnen experimenten uitgevoerd worden en ontwikkelingen in de stad versterkt worden. Het programma Duurzame Ontwikkeling heeft dan ook tot doel te versnellen, te verbinden en te versterken. Dit doen we soms letterlijk door initiatieven met elkaar in contact te brengen, soms door mee te denken en soms door financieel te ondersteunen. Maar te aller tijde door samen met partners aan de slag te gaan. Van duurzaam denken naar duurzaam doen!

Rol van de overheid

Het programma Duurzame Ontwikkeling wil de initiatieven uit de stad omarmen, stimuleren, opschalen en ervan leren zodat zo gezamenlijk een grote bijdrage wordt geleverd aan de duurzame ontwikkeling van Amersfoort. Hierbij gaan we als gemeente uit van een nieuwe sturingfilosofie, waarbij vele kleine stapjes samen tot een doorbraak leiden (de versnelling in de transitie). Hierbij staat empowerment centraal: het mobiliseren en in staat stellen van inwoners en bedrijven om te doen wat ze willen doen.

Als overheid hebben wij hierin een duidelijke rol. Het gaat daarbij om doelen stellen, faciliteren en leren. Het programma Duurzame Ontwikkeling wil zo de bloei van een veelheid en verscheidenheid aan initiatieven faciliteren en stimuleren. Er worden door het programma overkoepelende doelen gesteld. Doelen die richting kunnen geven aan de diverse initiatieven en activiteiten, opdat deze ieder op een eigen en unieke wijze, bijdragen aan deze doelstellingen. Dit leidt dan tot een transitieproces, waarbij met kleine stappen een radicale omslag wordt bereikt.

“Practice what you preach”

Daarnaast wil de gemeente het goede voorbeeld geven, leiderschap tonen in verduurzaming, laten zien dat het mogelijk is en dit ook actief uitdragen. Maatregelen aan de gebouwen, het wagenpark en de openbare verlichting kunnen het gemeentelijke energieverbruik sterk doen afnemen en/of verduurzamen. Ook al is het besparingspotentieel gering (totale CO₂-uitstoot overheid bedraagt 3% van de uitstoot van de gehele stad) wordt hier toch op ingezet omdat deze projecten onder de directe invloedssfeer van de gemeente vallen. Dit vanuit de gedachte dat dit andere partijen inspireert en stimuleert om het voorbeeld te volgen. Hierbij realiseren we ons dat op sommige terreinen bijvoorbeeld het bedrijfsleven in Amersfoort meer kennis en ervaring heeft dan wij. In dergelijke gevallen kunnen wij ook leren van initiatieven in de stad.

Efficiency en rendement zijn vanzelfsprekend een belangrijke criteria bij het vaststellen van de projecten die uiteindelijk uitgevoerd worden.

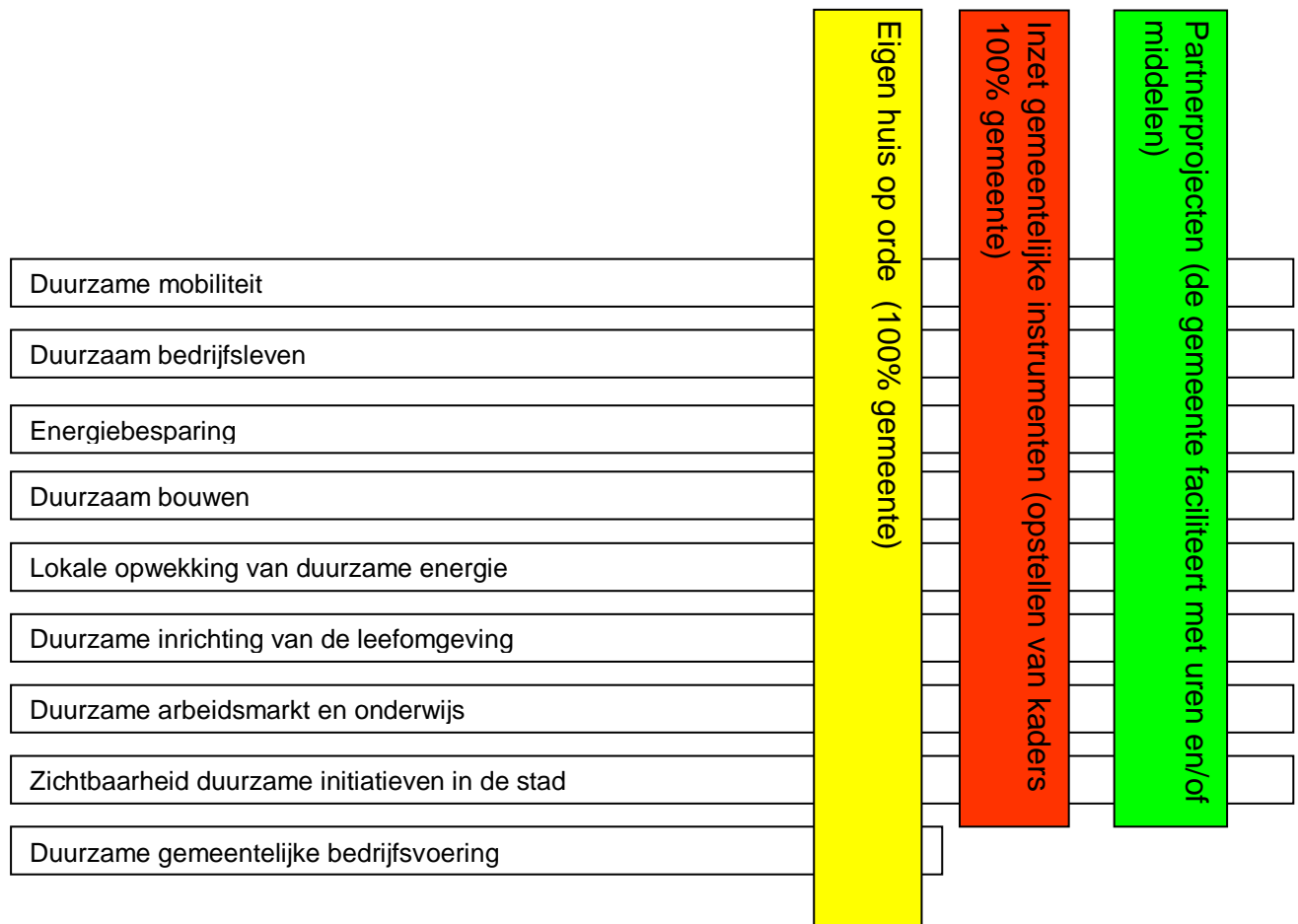
2. Focus

Afbakening van het programma Duurzame Ontwikkeling

We streven samen met onze partners in de stad naar een goede balans tussen sociale (people), ecologische (planet) en economische (profit of prosperity) belangen bij het nemen van beslissingen en het uitvoeren van activiteiten – nu en in de toekomst. Duurzame ontwikkeling betekent voor ons dat we willen voorzien in huidige behoeften zonder dat dit ten koste gaat van de mogelijkheden van toekomstige generaties Amersfoorters. Amersfoort kiest daarom in dit programma voor ecologisch verantwoorde oplossingen waarmee we ook winst boeken op sociaal en economisch terrein. Een programma waarbij de menselijke kant voorop staat, maar zonder dat het ten koste gaat van de natuur. Een programma waarin winst geen vies woord is, maar vooral door het milieu en de maatschappij van die winst mee te laten profiteren.

We kijken naar de korte en de lange termijn. Bij duurzame ontwikkeling gaat het om een transitie, een proces waar een lange adem voor nodig is. Maar ook om in het hier en nu al stappen te zetten. We geven dus volop ruimte aan duurzaamheid, in al zijn hoedanigheden.

Het programma Duurzame Ontwikkeling is integraal opgezet dat wil zeggen dat er aandacht is voor de ecologische, economische en sociaal-culturele aspecten. Hierdoor is het programma breed en zijn er veel verschillende betrokken partijen. Daarom is het goed om te omschrijven welke activiteiten, projecten, taken nu precies onder het programma Duurzame Ontwikkeling vallen en welke niet.

Het programma Duurzame Ontwikkeling richt zich op zeven hoofdlijnen of transitiepaden:

- Duurzame mobiliteit
- Duurzaam bedrijfsleven
- Energiebesparing
- Duurzaam bouwen
- Lokale opwekking van duurzame energie
- Duurzame inrichting van de leefomgeving
- Duurzame arbeidsmarkt en onderwijs

Daarnaast zijn er twee ondersteunende lijnen:

- Zichtbaar maken en verbinden van duurzame initiatieven in de stad
- Duurzame gemeentelijke bedrijfsvoering

Deze hoofdlijnen hebben elk een duidelijke doelstelling. Door de projecten die onder de hoofdlijn vallen wordt gewerkt aan het behalen van deze doelstellingen. Hierbij worden drie typen projecten onderscheiden. De gemeente heeft binnen deze drie typen steeds een andere rol:

- Eigen huis op orde
- Instrumenteel of kaderstellend
- Partnerprojecten

Naast de concrete projecten die dit jaar worden opgepakt zijn er kweekvijverprojecten benoemd. Deze projecten zijn kansrijk als het gaat om het behalen van onze duurzaamheidsdoelstellingen, maar bevinden zich nog in de verkennende fase.

“Eigen huis op orde”

Projecten vanuit “Eigen huis op orde” zijn projecten waarbij de gemeente voor 100% invloed heeft. Het gaat om projecten waarbij de gemeente verantwoordelijk is voor de uitvoering en vanuit zijn eigen bedrijfsvoering en beleidsuitvoering 100% duurzame keuzes kan maken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het verduurzamen van het gemeentelijk wagenpark, duurzaam inkopen en een duurzaam bedrijfsrestaurant.

Instrumenteel of kaderstellend

Projecten onder de kop “Instrumenteel en kaderstellend” zijn projecten waarbij vanuit de gemeente ondersteunende kaders worden opgesteld. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de structuurvisie 2030 waarin de gemeente aangeeft waar ruimte is voor bijvoorbeeld duurzame energieopwekking. De overheid heeft in de transitie naar een duurzame stad een bescheiden, maar essentiële rol, namelijk een faciliterende. Door beleid, kaders en regelgeving kunnen we de lokale duurzame initiatieven voorzien van een rijke voedingsbodem, die essentieel zijn voor de stap van het denken over duurzaamheid naar het daadwerkelijk doen. Waar dat voortvloeit uit onze publieke taak zullen we zorgen voor voorzieningen, de juiste infrastructuur om duurzaamheid te bevorderen en handhaving waar dat nodig is.

Partnerprojecten

De partnerprojecten – initiatieven van de stad (in het kader van duurzame ontwikkeling) komen voort uit de behoeften en belangen van de partners. Partners zijn bereid te handelen en te investeren als het helder is dat het mede hun belang dient. De gemeente heeft, indien nodig, binnen deze projecten een faciliterende rol, door bijvoorbeeld in uren of middelen een bijdrage te leveren. Partnerprojecten worden getrokken door de initiatiefnemer uit de stad. Initiatieven in de stad staan bijna nooit los van de gemeente. Al zal de rol die de gemeente speelt wisselen per initiatief. Maar voor een duurzame transitie van de stad is een goede samenwerking nodig tussen de gemeente en de partners in de stad. Dit gebeurt o.a. doordat het programmateam Duurzame Ontwikkeling de projecten van de stad faciliteert met uren en/of budget.

De gemeentelijke rol zal er vooral een van samenwerkingspartner zijn. Waar nodig zullen we partners faciliteren, voorwaarden scheppen en blokkades wegnemen, waar wenselijk de richting aangeven die ons gezamenlijk belang dient.

Criteria voor het vaststellen van de projecten

We werken met dit programma aan de realisatie van onze doelstellingen door een effectieve inzet van de beschikbare formatie en middelen. Dat betekent in de praktijk – zeker in tijden van bezuiniging – dat we keuzes moeten maken.

Het is lastig om die keuzes te maken in een dynamische en innoverende omgeving die we hebben. Er zijn bijvoorbeeld talloze goede initiatieven in onze stad. Sommige komen tot wasdom, anderen blijken nog niet rijp en haalbaar. Ook de rijksoverheid die bijvoorbeeld een doorslaggevende rol speelt bij investeringen in energiebesparing en duurzame energie zal de komende jaren gaan bezuinigen. Dit zal ongetwijfeld ook gevolgen (positief óf negatief) hebben voor de keuzes die we willen en kunnen maken.

Naast duidelijke keuzes moet er dus ook flexibiliteit zijn om in te spelen op nieuwe kansen die ontstaan. We hebben daarom een aantal criteria ontwikkeld op basis waarvan we de huidige en toekomstige ontwikkelingen en activiteiten kunnen beoordelen. Daarbij geldt dat activiteiten of ontwikkelingen die aan meerdere of aan alle criteria voldoen prioriteit krijgen.

De criteria zijn:

- Er is een een duidelijk Amersfoorts belang.
- Het gebeurt niet of niet snel genoeg als de gemeente niet meedoet (innoveren, versterken en versnellen).
- Het levert een bijdrage aan meerdere p's van people-planet-profit (verbinden/verbreden).
- Rendement (inspanning versus opbrengst).
- Samen met partners in de stad en met voldoende draagvlak en draagkracht bij deze partners.

Met deze criteria kiezen we ervoor niet alles te doen wat kan, maar te gaan voor datgene wat echt kansrijk is. Kortom kiezen voor datgene wat echt bijdraagt aan de doelstellingen van dit programma. Waarbij het gaat om de extra inspanning die geleverd moet worden om de transitie tot stand te brengen. De projecten vanuit het programma Duurzame Ontwikkeling geven daarmee een plus op de bestaande activiteiten binnen de reguliere programma's en afdelingen.

Eindresultaat

Door het programma uit te werken langs zeven hoofdlijnen met duidelijke doelstelling ontstaat een stadsbrede koers met heldere transitiepaden bestaande uit concrete projecten. Dit zijn stappen met elk een duidelijke plaats in het totale traject. Zo zijn we samen met de stad op weg naar duurzaam succes.

3. Doelstellingen, resultaten en vooruitblik per hoofdlijn

Duurzame mobiliteit

Wat is de opgave

We willen de mobiliteit in en rondom Amersfoort een duurzame invulling geven, waarbij de bereikbaarheid van Amersfoort op peil gehouden wordt en waar mogelijk verbeterd. We vragen werkgevers in Amersfoort zich hiervoor in te spannen. Zelf willen we dat de eigen medewerkers zo veel mogelijk op de fiets en met het openbaar vervoer naar het werk komen. In eigen huis hebben we een aantal nieuwe regelingen ingevoerd om medewerkers te stimuleren de auto (vaker) thuis te laten. In de stad zijn het voornamelijk ondernemers die zich inzetten om de automobilititeit terug te dringen.

De sector verkeer en vervoer heeft een grote impact als het gaat om de totale CO₂-uitstoot in Amersfoort. De invloed van de gemeente is hier echter gering. De gemeente heeft bij deze hoofdlijn vooral een faciliterende en stimulerende rol om de autonome ontwikkeling van duurzame mobiliteit te ondersteunen.

Wat is er gebeurd in 2011

Eigen huis op orde

Het grootste deel van de eigen medewerkers van de gemeente komt uit de stad Amersfoort. Daarvan komt 65% op de fiets en 15% met trein. Om ook voor zakelijke reizen het gebruik van Openbaar Vervoer te stimuleren is het inmiddels mogelijk om te reizen met een NSbusiness-card met chipkaart. Hierdoor is de medewerker flexibeler, bovendien kan van de bijbehorende faciliteiten gebruik gemaakt worden, zoals het gebruik van de bewaakte fietsenstalling op het station en de OV-fiets op het station van aankomst.

Binnen het programma Amersfoort 2.0 krijgt duurzaamheid verder vorm in Het Nieuwe Werken. Dit gebeurt o.a. door het stimuleren van thuis- en flexwerken. Daarnaast nemen ook collega's deel aan het project Spitsvrij i.s.m. de Provincie Utrecht, dat weggebruikers uitdaagt om de spits te mijden met de auto in ruil voor een financiële beloning. Er waren binnen de organisatie helaas onvoldoende geïnteresseerde medewerkers om over te gaan op de Eemlandpas (het vereiste aantal van 100 deelnemende werknemers werd niet gehaald). De Eemlandpas is een pas die de werkgever aanschafft voor de medewerkers en waarmee de medewerkers gratis kunnen reizen binnen de regio Amersfoort.

Instrumenteel en kaderstellend

In de hoofdlijnen van de koersnota van het Verkeers- en Vervoerplan (VVP) is duurzaamheid als thema benoemd. In het VVP staan duurzame vervoerssystemen. Het gebruik van OV en fiets wordt gestimuleerd. Er zullen pilots gestart worden die zich richten op slimme vervoersconcepten als leenfietsen en - busjes in wijken etc. In 2012 loopt het traject verder en wordt uiteindelijk afgerond met vaststelling in de Raad.

Partnerprojecten

Tijdens de conferentie Duurzame Economie van 16 november was een sessie gepland over duurzame mobiliteit voor ondernemers. Deze sessie had als doel het uitbreiden van het mobiliteitsplatform. Het

mobiliteitsplatform is een samenwerkingsverband tussen overheid en verschillende grote en toonaangevende werkgevers en samenwerkingsverbanden in regio Amersfoort. Doel van het platform is om 1500 auto's uit de spits te halen. Dat doen de werkgevers door hun medewerkers alternatieven te bieden voor het gebruik van de (lease) auto. Er zijn 44 organisaties aangesloten bij het mobiliteitsplatform. De sessie is helaas in verband met te weinig deelnemers afgelast. In 2012 zal deze sessie alsnog aangeboden worden aan ondernemers uit Amersfoort tijdens een bredere en verdiepende bijeenkomst over mobiliteit.

Door de fietsersbond (afdeling Amersfoort) en EemstadLAB is op 23 november het mini-symposium "De fiets rendeert" georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomst werd stil gestaan bij de kwaliteiten van de fiets voor gezondheid, milieu en ruimtegebruik.

Wat gaan we doen in 2012

Eigen huis op orde

Het is onze ambitie om het gemeentelijk wagenpark te verduurzamen. Het gaat dan om o.a. de burgemeestersauto. Om deze ambitie waar te kunnen maken, moet het beheer eenduidiger en op een andere manier worden georganiseerd. Een onderzoek wordt hierover uitgevoerd en er wordt een voorstel geschreven dat wordt vastgesteld in het college. Op deze manier willen we voor onze eigen dienstauto's minimaal label A en bij voorkeur rijden op aardgas of groengas realiseren.

Instrumenteel en kaderstellend

Om de kansen voor duurzaamheid te verzilveren in het lopende traject tot vaststellen van het Verkeer- en vervoerplan (VVP) wordt een duurzaamheidscan uitgevoerd. Deze uitkomsten worden met de portefeuillehouder besproken en waar mogelijk opgenomen in het VVP.

Om de aanschaf van elektrisch vervoer (auto's en fietsen) te stimuleren wordt een beleidsnotitie geschreven. Deze beleidsnotitie, met daarin een beschrijving van de mogelijkheden vanuit de gemeente om de ontwikkeling van elektrisch vervoer in de stad te stimuleren, wordt aan het college voorgelegd. Welke mogelijkheden zijn hiervoor en wat zijn de bijbehorende kosten als we deze rol oppakken?

Partnerprojecten

In 2012 wordt in samenwerking met het mobiliteitsplatform en VNM een bijeenkomst georganiseerd over duurzame mobiliteit voor ondernemend Amersfoort. Deze bijeenkomst heeft als doelstelling de mogelijkheden met betrekking tot duurzame mobiliteit onder de aandacht van ondernemers in Amersfoort brengen om zo te stimuleren. Voor deze bijeenkomst worden natuurlijk ook de aan de gemeente verbonden partijen uitgenodigd.

Kweekvijverprojecten

Voor duurzame mobiliteit zijn de volgende kweekvijverprojecten benoemd:

- Draagvlak voor een bevoorradingservice (stadsdistributiecentrum) Binnenstad (i.s.m. Ondernemersvereniging Binnenstad Amersfoort) In 2011 hebben we een onderzoek afgerond naar de potentie van een stedelijk distributiecentrum. De resultaten zijn met verschillende marktpartijen gedeeld, maar hebben nog niet tot verdere acties geleid.
- Inductiebussen; een proef met één buslijn of hele stadsdienst op elektrisch. Dit is een pilot van PROOV i.s.m. Provincie Utrecht, VDL en Connexion. De gemeente Amersfoort is gevraagd naar mogelijkheden om energie lokaal op te wekken. In februari wordt duidelijk of deze pilot daadwerkelijk wordt uitgevoerd.
- Plan van aanpak mobiliteitsmarketing (stimuleren 'slim reizen')

Energiebesparing in de bestaande bouw

Wat is de opgave

In 2008 heeft de gemeente de ambitie vastgesteld om een CO₂-neutrale gemeente te worden in 2030. Dit betekent dat de uitstoot van 855 kton CO₂ in 2007 moet worden teruggebracht naar 0 kton in 2030. Daarvoor moet het energiegebruik van de stad drastisch worden verminderd. De resterende energiebehoefte moet worden ingevuld met duurzame energie, voor zover mogelijk opgewekt in (de regio) Amersfoort. Om een aanzet te geven aan deze doelstelling is het Klimaatactieplan (KAP) 2009-2011 uitgevoerd. Uit monitoring van dit KAP blijkt dat het gewenste reductieniveau van 40 kton CO₂ per jaar niet gehaald wordt. Een studie uit 2011 (CO₂-spoorboekje) laat ook zien dat de doelstelling in 2030 naar verwachting niet gehaald gaat worden doordat de ontwikkeling en integratie van duurzame energie in de maatschappij niet snel genoeg gaat. Onder de huidige omstandigheden wordt een reductieniveau bereikt van 20 kton CO₂ per jaar. Recent is een nieuw Klimaatactieplan (KAP) opgesteld voor de jaren 2012-2013. In dit plan ligt de focus op het stimuleren, activeren en verbinden van verschillende partijen binnen de gemeente. Het grootste potentieel aan energiebesparing zit in het na-isoleren van bestaande gebouwen (woningen en bedrijfsgebouwen). Duurzame warmte heeft het grootste potentieel aan duurzame energie. Het KAP 2012-2013 maakt integraal onderdeel uit van het programma Duurzame Ontwikkeling.

Onder deze hoofdlijn zijn de activiteiten gericht op energiebesparing opgenomen. Het KAP maakt onderscheid in doelgroepen. Een deel van de projecten gericht op bedrijven staat onder de pijler Duurzaam bedrijfsleven. De doelstelling van 20 kton CO₂-reductie is inclusief duurzame energieopwekking.

Wat is er gebeurd in 2011

Eigen huis op orde

In 2011 is de zogenaamde 'definitiefase' gestart van de renovatie van het stadhuis. Bij de aanbesteding van deze fase zijn de duurzaamheidsdoelen expliciet benoemd. Er wordt uitgegaan van het realiseren van minimaal een A-label voor energie, maar ook andere duurzame maatregelen als groene daken, gebruik van regenwater, hergebruik van grondstoffen zijn benoemd.

De ambities binnen dit programma gaan verder. Een duurzaam gebouw is immers nog geen garantie voor duurzaam gebruik. Op het moment dat de renovatie rond is zal door de afdeling Facilitaire Zaken ook gestuurd gaan worden op een duurzaam gebruik ervan. Op dit moment worden de laag hangende vruchten al geplukt. Zo is er bij de aanbesteding van de nieuwe MFC veel aandacht geweest voor het papiergebruik en worden medewerkers gestimuleerd om bewuster te printen.

Partnerprojecten

Bij veel gemeentelijke panden, zoals sporthallen, wijkcentra en theaters liggen kansen voor energiebesparing door het waterzijdig inregelen van de installatie. In 2011 is bij alle wijkcentra een installateur langsgeweest, hier is een besparing van 10-15% gerealiseerd. Bij de Flint en het Onze Lieve Vrouwetheater lag de besparing zelfs rond de 25-30%.

Om het nemen van energetische maatregelen in bestaande woningen te stimuleren is in 2010 de campagne "Energiebesparing in de wijk" gestart. In 2011 is het consortium "Energiebesparing in de wijk" opgericht door DE Partner, E.NU Midland, Van Keulen Bouw, ABM Belbouw Hegeman, Eneco, Energieambassade, Carmen BV, PerfectBouw, Rabobank Amersfoort, Tribes@work, Hogeschool Utrecht en Gemeente Amersfoort. Dit consortium heeft vanuit het Rijk twee subsidies toegekend gekregen voor het project "Blok voor blok" en "Alle lichten op groen" van respectievelijk €500.000,- en €250.000,-. Deze projecten gaan beide in 2012 van start.

Met een diner pensant onder leiding van Albert Arp (Raad van Bestuur Beweging 3.0) op 4 april voor de bestuurders van de Amersfoortse Zorginstellingen is een start gemaakt met Duurzaamheid in de Zorg. Alle bestuurders spraken zich uit over het belang van duurzaamheid voor hun instellingen. Om dit handen en voeten te geven is o.a. het traject gestart voor CO₂besparing in de zorg. In 2011 is bij Riagg Amersfoort, een locatie van Amerpoort en een locatie van Beweging 3.0 een CO₂-footprintcan uitgevoerd door studenten van de Hogeschool Utrecht. Deze resultaten worden 20 januari gepresenteerd aan de betrokkenen. De instellingen worden dan gevraagd wat ze met deze informatie concreet gaan doen.

Wat gaan we doen in 2012

Eigen huis op orde

Dit college heeft de ambitie om het stadhuis duurzaam te renoveren. Hierbij is het verkrijgen van een A-label het minimum niveau (t.o.v. het huidige G-label). In het programma van eisen worden de kansen van het verder verduurzamen van het stadhuis in beeld gebracht en de bijbehorende investeringskosten en terugverdiertijden. In 2012 worden de verschillende scenario's voor een duurzame renovatie van het stadhuis aan het college voorgelegd, waardoor minimaal de sprong van een G naar A-label wordt gemaakt, maar ook de mogelijkheden en kosten voor een renovatie tot een energieneutraal gebouw worden voorgelegd. Het Programma van Eisen is maart 2012 klaar.

Door het besparingspotentieel en de aangrijpingspunten in beeld te laten brengen voor het verduurzamen van het gemeentelijk Maatschappelijk vastgoed (het tweede huis op orde) worden de mogelijkheden voor ESCO's (Energy Service Company's, bedrijven die door het afsluiten van een meerjarig energiecontract het pand verduurzamen) zichtbaar. Hierdoor ontstaat het beeld voor welke gebouwen ESCO's kansrijk zijn voor het gemeentelijk Maatschappelijk Vastgoed en op welke manier dit gerealiseerd kan worden.

Partnerprojecten

"Blok voor blok" is een project voor het duurzaam renoveren van woningen. De doelstelling van dit project is in 3 jaar tijd 3500 woningen energiezuiniger te maken, door minimaal 2 labelsprongen te bewerkstelligen. In het startjaar 2012 zullen dit naar verwachting tussen de 500 en 1000 woningen zijn. Binnen het "Blok voor blok"-project werken partners samen in een consortium. Dit consortium bestaat uit DE Partner (penvoerder), E.NU Midland, Van Keulen Bouw, ABM Belbouw Hegeman, Eneco, Energieambassade, Carmen BV, PerfectBouw, Rabobank Amersfoort, Tribes@work, Hogeschool Utrecht en Gemeente Amersfoort. Als gemeente ondersteunen en bevorderen wij binnen het project de bewonersparticipatie en leveren een bijdrage aan de communicatie binnen en over het project.

Naast "Blok voor blok" heeft het consortium ook een project gestart voor het energieneutraal renoveren van 20 woningen. Dit is een experimentprogramma (Alle lichten op Groen) om ervaring op te doen en belemmeringen weg te nemen met energieneutraal renoveren. Als gemeente nemen wij deel aan het projectbureau en begeleiden wij de community of practice. In 2012 worden 20 maatwerkadviezen uitgevoerd en is een goed draaiende community of practice ontstaan. Daarnaast is er een inventarisatie uitgevoerd naar de knelpunten voor energieneutraal renoveren.

Naast de afspraken in het prestatiecontract hebben de woningcorporaties aanvullende afspraken gemaakt met betrekking tot energiebesparing in het convenant Samen Duurzaam. Medio 2012 wordt het bestaande convenant met de corporaties De Alliantie en Portaal vernieuwd.

Omdat energiezuiniger maken van monumenten een andere aanpak vraagt, wordt apart aandacht besteed aan de mogelijkheden hiervoor. In 2012 wordt een informatiebijeenkomst gehouden voor eigenaren van monumenten over kansen voor verduurzaming (DUMO). Daarnaast neemt de gemeente Amersfoort deel aan een landelijk onderzoek van de Hogeschool Utrecht naar Duurzame Monumentenzorg (DUMO) in opdracht van het Rijk.

Bij zorginstellingen ligt een behoorlijk potentieel aan energiebesparing. Om deze energiebesparing stimuleren en mogelijk te maken worden in 2012 in samenwerking met de partners bij de zorginstellingen verschillende activiteiten ondernomen. Zo vinden twee zorgcafé's plaats waar energiebesparing centraal staat, gaat de leergang "Duurzaamheid in de Zorg" van start en wordt een traject opgezet rond "Schone Zorg". Aan deze projecten werken diverse Amersfoortse zorginstellingen mee, de Hogeschool Utrecht, Bureau Echte Welvaart en Syntens.

Kweekvijverprojecten

Voor Energiebesparing zijn de volgende kweekvijverprojecten benoemd:

- Verduurzamen maatschappelijk vastgoed gemeente: In 2012 worden de contracten met de SRO herzien. We benutten deze mogelijkheid om in deze contracten duurzaamheidsaspecten te verankeren.
- Verkenning van mogelijkheden voor het stimuleren van ESCO's (Energy Service Company's) voor bedrijfspanden in Amersfoort. Samen met bestaande netwerken wordt de haalbaarheid van ESCO's voor bedrijfspanden in Amersfoort onderzocht. Hierbij wordt o.a. samengewerkt met de NMU en wordt gekeken naar al bestaande ESCO's in Nederland.
- Onderzoek inzet instrumenten voor het stimuleren van toepassen van energiebesparende maatregelen door bedrijven. Het gaat hierbij om instrumenten op het gebied van lastenverlaging, verhogen omzet of gericht op de locatie. Geïnterviewd moet worden wat de effectiviteit en haalbaarheid van deze instrumenten is.

Lokale opwekking van duurzame energie

Wat is de opgave

Als gemeente willen wij een impuls geven aan lokale duurzame energieopwekking, zodat er op deze manier een concrete bijdrage wordt geleverd aan doelstelling van 20 kton CO₂-reductie per jaar.

Wat is er gebeurd in 2011

Eigen huis op orde

Bij fysieke projecten waarbij de Gemeentelijke organisatie verantwoordelijk is voor de uitvoering daarvan willen we de kansen voor duurzaamheid optimaal benutten. In 2011 is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor het ontwikkelen van een duurzame energievoorziening van het zwembad en de woningen die worden gebouwd in het Hogekwartier.

Instrumenteel en kaderstellend

In 2011 is een verkennend onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor Geothermie in Amersfoort. Geothermie biedt potentie en wordt meegenomen bij uitwerking project Hogekwartier.

Op bedrijventerrein De Isselt is een onderzoek uitgevoerd naar de kansen voor het gebruik van restwarmte door warmtevragende bedrijven. In 2012 krijgt dit onderzoek een vervolg door met de betrokken ondernemers in gesprek te gaan om de matches daadwerkelijk te realiseren en de scan uit te breiden naar stadsniveau.

Partnerprojecten

In het kader van de crisis- en herstelwet wordt de plaatsing van kleinere windturbines wordt gestimuleerd op bedrijventerreinen. In Amersfoort hebben twee ondernemers in 2011 daadwerkelijk een windmolen ingebruikgenomen. Deze windmolens staan beide op bedrijventerrein De Hoef.

Een groep betrokken ondernemers uit Amersfoort heeft de handen ineengeslagen voor duurzaamheid. Samen richten ze een energiecoöperatie op voor burgers en bedrijven. Om op deze wijze als stad onafhankelijk te worden van fossiele energie, collectief eigenaar te worden van hun eigen duurzame energievoorzieningen. De Gemeente ondersteunt dit initiatief met een eenmalige subsidie. Begin 2012 gaat de Amersfoortse Energiecoöperatie daadwerkelijk van start.

Wat gaan we doen in 2012

Eigen huis op orde

Bij projecten, waarbij de Gemeente als projectleider optreedt, liggen grote kansen voor duurzame energieopwekking. Dit geldt bijvoorbeeld voor de ontwikkeling van het Hogekwartier, waarbij in samenwerking met de Alliantie 800 woningen worden gerealiseerd. Daarnaast ontwikkelt de Gemeente een nieuw zwembad aan de Hogeweg, deze twee ontwikkelingen samen bieden grote kansen voor het opzetten van een duurzame energievoorziening. In 2012 wordt een marktconsultatie gedaan met betrekking tot de haalbaarheid van het opzetten van een WKO en WKK door marktpartijen. Daarnaast worden de mogelijkheden om biogas in te zetten door het realiseren van kleinschalige mestvergisting in combinatie met een biogashub.

Instrumenteel en kaderstellend

De Visie Duurzame Warmte moet een antwoord geven op vragen op het gebied van duurzame warmte. Waar in Amersfoort liggen kansen voor welke vorm van duurzame warmte? Ook willen we de mogelijkheden van warmte uit riool onderzoeken. Welke stakeholders kunnen het beste betrokken worden bij de ontwikkeling van een warmtenet? Welke beleidsinstrumenten staan ons ter beschikking om aanleg van warmtenetten in de toekomst te regelen? Deze warmtevisie wordt in 2012 bestuurlijk

vastgesteld en geeft een duidelijk beeld van de mogelijkheden van duurzame warmte in Amersfoort, de ruimtelijke consequenties, de wijze waarop deze mogelijkheden daadwerkelijk benut kunnen worden en de rol van de gemeente hierbij.

Om duurzame energieopwekking d.m.v. zonnepanelen te stimuleren wordt een kansenkaart voor zonPV ontwikkeld. Op deze digitale kaart wordt de geschiktheid van alle daken in Amersfoort voor het plaatsen van zonnepanelen. Deze kaart wordt via internet beschikbaar gesteld aan inwoners en bedrijven in Amersfoort.

Uit onderzoek naar mogelijke locaties voor windenergie met voldoende opbrengst potentie (Windscan) zijn er drie locaties in beeld gekomen. In 2012 willen wij nader onderzoek doen naar ruimtelijke en milieutechnische aspecten, beperkingen en/of randvoorwaarden, voor eventuele plaatsing van windmolens. Uiteindelijk zal dit leiden tot een peiling in de Raad naar de kansen en mogelijkheden voor het plaatsen van windmolens in en om Amersfoort. Op deze manier kan een duidelijk antwoord gegeven worden op de vraag van diverse burgerinitiatieven voor het plaatsen van windmolens in Amersfoort.

Partnerprojecten

De ambassadeurs Jeroen Bonekamp en Hans Kattemölle constateren dat veel initiatieven voor duurzame energie niet van de grond komen, daardat banken de investering niet willen financieren. Door verschillende initiatieven met elkaar te verbinden en aan meerdere banken aan te bieden ontstaat risicospreiding en komen Amersfoortse Energieoewkkingsinitiatieven wel van de grond.

De gemeente is co-financierder van het pilotproject “Smart Grids, rendement voor iedereen” dat wordt uitgevoerd met subsidie van het ministerie van Economie, Landbouw & Innovatie. Dit is een drie-jarig project waarin een consortium van bedrijven en instellingen (Task Force Innovatie Regio Utrecht, Eemflow Energy, Ecofys, Gaggemini, Hogeschool Utrecht, LomboXnet, Universiteit van Utrecht/Utrecht Sustainability Institute, Kema, Rijksuniversiteit Groningen en De Zonvogel) samenwerkt om een sluitende businesscase te realiseren rondom intelligente netten. Duurzame energieopwekking en afstemmen van vraag en aanbod door middel van slimme meters en ICT staan hierbij centraal. In 2012 wordt het plan van aanpak voor de komende jaren vastgesteld en een begin gemaakt met de uitvoering hiervan.

In 2011 zijn de mogelijkheden voor het matchen van vraag en aanbod met betrekking tot restwarmte op de Isselt verkend. De kansrijke projecten worden met de relevante bedrijven besproken om zo de verbindingen daadwerkelijk te realiseren. Als dit op de Isselt tot een succesvol resultaat leidt, willen wij dit project voor andere bedrijventerreinen uitbreiden. In 2012 is het streven om daadwerkelijk de eerste stap naar uitwisseling van restwarmte te zetten door het ondertekenen van een intentieovereenkomst van minimaal 2 bedrijven. De RWZI neemt, als leverancier van de warmte hiertoe het initiatief.

Een drietal burgerinitiatieven (Vereniging Duurzaam Bergkwartier, De Zonneberg in de Berg-zuid en Vereniging Duurzaam Soesterkwartier) wil een collectieve zonnestroominstallatie realiseren in 2012. Vanuit het programma Duurzame Ontwikkeling worden deze initiatieven ondersteund. Zo wordt o.a. bekeken op welke wijze een dergelijke zonnestroomcentrale op het dak van een sporthal en school, waarvan de gemeente juridisch eigenaar is, maar een derde partij economisch eigenaar gerealiseerd kan worden.

Duurzame inrichting van de leefomgeving

Wat is de opgave

In Amersfoort is het goed wonen en werken. Die kwaliteiten van de gebouwde omgeving, van de openbare ruimte en van het groen in en om de stad, willen wij 'duurzaam' behouden. En tegelijkertijd moeten en kunnen we vanuit dit segment een belangrijke bijdrage leveren aan onze klimaatdoelstellingen. Dat vraagt ontwikkelen, stimuleren en innoveren in gebieden en projecten, waarbij doelen vanuit profit, people en planet in goede verhouding tot elkaar worden bediend.

Dan gaat het ondermeer om: CO₂-neutraal bouwen, energieneutrale of liever zelfs energieopwekkende werk- en woonlocaties en het creëren van ruimtelijke mogelijkheden voor duurzame mobiliteit. Wij verwachten op deze terreinen het grootste rendement te halen op onze klimaatdoelstelling. Tegelijkertijd zijn wij hier sterk afhankelijk van de partijen die daadwerkelijk de investeringen op de locatie en/of in de gebouwen gaan doen. Een deel van onze ambities is niet afdwingbaar, daarin zijn wij beperkt tot de wettelijke kaders in het Rijksbeleid, zoals bijvoorbeeld het bouwbesluit.

Wij hebben niet alleen aandacht voor de nieuwe woongebieden als Vathorst of (op termijn) Vathorst West. De grootste woningvoorraad ligt in de bestaande stad, met een relatief negatief klimaateffect (oude gebouwen, ed.). Het ontwikkelen van rendabele maatregelen is hier de opgave; het vinden van een goede balans tussen de kosten enerzijds en een 'duurzame opbrengst' van de maatregel anderzijds.

In de planontwikkelingen zullen wij ook zo goed mogelijk thema's moeten meenemen als waterbestendige en hitteregulerende kwaliteit openbare ruimte; flexibel en levensloop bestendig bouwen.

Wat is er gebeurd in 2011

Eigen huis op orde

Door op innovatieve wijze aan te besteden is het gelukt om 30% Social Return te verwezelijken bij de aanbesteding van het Integraal Onderhoud Openbare Ruimte. Hierbij is gekozen voor Gunnen op Waarde. Bij aanbesteding is het budgetplafond aangegeven. Aannemers konden een fictieve korting op de aanneemsom verdienen als ze op verschillende punten goed scoorden. Daarnaast zijn in het bestek de volgende voorwaarden opgenomen waaraan de opdrachtnemer moet voldoen: barometer duurzaam terreinbeheer (zilver) en beschikken over een Groenkeurcertificaat. Het werk is gegund aan de aannemer met de laagste fictieve inschrijfsom. Waardoor met deze innovatieve manier van werken de volgende resultaten zijn bereikt:

- Grotere inzet WSWers ,de voorgeschreven minimumgrens van 5% is uiteindelijk uitgekomen op circa 30%
- Aannemer beschikt over milieu barometer. De Milieubarometer is een waardevol hulpmiddel voor bedrijven bij het verminderen van milieubelasting
- Hogere beeldkwaliteit

Instrumenteel en kaderstellend

In 2009 is in het kader van het Europees subsidieprogramma een Groene Saldo regeling ontwikkeld. In 2011 is deze methode experimenteel ingezet bij drie ontwikkelingen in de stad: herinrichting Euterpeplein, ontwikkeling Parkweelde 2 en het planproces voor Randenbroek Zuid. De hogeschool Van Hall Larenstein heeft deze werkwijze geëvalueerd. Inmiddels wordt de Groene Saldo regeling gehanteerd door de afdeling RO bij de beoordeling van herstructureringsprojecten in het kader van het programma Amersfoort Vernieuwt.

Voor het opstellen van de contouren van de Structuurvisie is gebruik gemaakt van de Denkhulp Duurzaamheid, waardoor de balans tussen de people, profit en planetaspecten expliciet in beeld wordt gebracht. Begin 2012 is er een werkatelier duurzaamheid waarbij nogmaals de duurzame aspecten van de structuurvisie onder de loupe genomen worden.

Partnerprojecten

In 2011 is een veelheid aan activiteiten rond streekvoeding uitgevoerd in Amersfoort. Dit gebeurde in het kader van het burgerinitiatief 'Echt eten in Eemstad'. Inmiddels hebben meer dan dertig organisaties en ondernemers zich aangesloten bij het initiatief van 'Echt eten in Eemstad' en het vervolg 'Hoofstad van de Smaak 2012'. Daaronder bevinden zich agrariërs, horecaondernemers, marktcoöpiëden, onderwijsinstellingen, GGD en organisaties voor natuur en milieu. De verwachting is dat deze groep zich zal uitbreiden nu de nominatie 'Hoofdstad van de Smaak' zeker is en het programma van activiteiten definitief vorm krijgt.

Wat gaan we doen in 2012

Eigen huis op orde

Er liggen kansen voor het verduurzamen van de openbare ruimte door het aanbrengen van LED-verlichting. In 2012 wordt hiermee gestart met de vervanging van de verlichting bij de Stichtse Rotonde en Rondweg-Zuid.

Instrumenteel en kaderstellend

In de Ruimtelijke Structuurvisie 2030 worden o.a. ruimtelijk kader geschetst voor: duurzame energieopwekking, klimaatadaptatie: waterretentie en hittestress, waterberging en de groene stad. In 2012 wordt de concept-structuurvisie aan een duurzaamheidsscan onderworpen. Op deze wijze worden de kansen op het vlak van duurzaamheid nogmaals verkend. De resultaten worden voorgelegd aan de portefeuillehouder.

In 2012 wordt een beleidsnotitie geschreven over het nut en de noodzaak van volkstuinen en Stadslandbouw. Met als resultaat een bestuurlijk standpunt over de kaders en voorwaarden waaronder de gemeente medewerking wil verlenen aan stadslandbouw.

Partnerprojecten

Onder de vlag van Hoofdstad van de Smaak 2012 brengt een groep betrokken Amersfoorters een jaar lang duurzaam en lokaal voedsel onder de aandacht bij inwoners en ondernemers in stad en regio. Hierdoor wordt jong en oud in Amersfoort en omstreken zich meer bewust van de waarde van gezond, duurzaam en regionaal voedsel. Daarnaast zijn inwoners van Amersfoort en omstreken straks beter bekend met wat de regio hen te bieden heeft aan streekproducten. Daardoor hebben de agrarische ondernemers uit de regio meer mogelijkheden om hun streekproducten lokaal af te zetten, en dit scheelt voedselkilometers.

In samenwerking met ontwikkelingsbedrijf Vathorst wordt het wijkonderhoud van Vathorst en Hooglanderveen duurzaam aanbesteed, waarbij een van de selectiecriteria is dat mensen met een beperking ingezet worden op de arbeidsmarkt.

Er wordt een convenant gesloten met de Vrienden van het Waterwingebied over het beheer en het uitvoeringsplan van het onderhoud van het Waterwingebied. Het beheer en het uitvoeringsplan worden door bewoners uitgevoerd. Het Platform Water is een samenwerkingsverband tussen 14 gemeenten op het gebied van duurzaam waterbeheer.

Kweekvijverprojecten

Voor Duurzame inrichting van de leefomgeving zijn de volgende kweekvijverprojecten benoemd:

- De herontwikkeling van de Zonnehof: doordat de gemeente projectleider is bij de herontwikkeling van de Zonnehof is het mogelijk om daar extra kansen te creëren voor groen (tegengaan hittestress en waterretentie) door innovatief aan te besteden. Binnenkort beslist het college of de herontwikkeling van de Zonnehof wordt uitgesteld of niet. Vervolgens is het de vraag of door een innovatieve vorm van aanbesteden projectontwikkelaars medeverantwoordelijkheid willen nemen voor een groene inrichting van de buitenruimte om zodoende – naast een aantrekkelijke inrichting - bij te dragen aan reductie van hitte en opvang van extreme regenval. Daarmee zou deze ontwikkeling een pilot kunnen zijn voor andere ontwikkelingen elders in de stad.
- Vervanging van verkeerslichten door LED-verlichting.
- Hydrocity Amersfoort: combinatie van onderzoek naar gegevens over ondergrond, watersysteem en neerslag om een efficiënter waterbeheer te realiseren.

Duurzaam bouwen

Wat is de opgave

Amersfoort heeft de ambitie om in 2030 CO₂-neutraal te zijn. Dit betekent dat de uitstoot van 855 kton CO₂ in 2007 moet worden teruggebracht naar 0 kton in 2030. Daarvoor moet het energieverbruik van de stad drastisch worden verminderd. Hiervoor zijn in de hoofdlijn Energiebesparing projecten benoemd. De projecten binnen de hoofdlijn Lokale duurzame energieopwekking zorgen voor de inzet van duurzame energiebronnen voor het energieverbruik. Door bij duurzaam bouwen in te zetten om CO₂-neutraal bouwen zorgen we ervoor dat er niet gebouwd wordt op achterstand.

Als gemeente hebben wij hier maar beperkt invloed op. De bouwnormen worden immers landelijk vastgesteld. In 2020 ligt de norm voor de EnergiePrestatieCoëfficiënt (EPC, hoe lager de EPC, hoe zuiniger het gebouw) vanuit de landelijke wetgeving op nul. Vanaf dat moment moet elk gebouw CO₂-neutraal gebouwd worden. Toch willen wij waar mogelijk CO₂-neutraal bouwen nu al stimuleren. Om er zo voor te zorgen dat in Amersfoort niet wordt gebouwd op achterstand. Immers alle gebouwen die niet CO₂-neutraal worden gebouwd tot 2030 moeten in de toekomst worden aangepast om de CO₂-uitstoot naar beneden te brengen.

Wat is er gebeurd in 2011

Op 24 juni 2011 hebben de aandeelhouders van het Ontwikkelingsbedrijf Vathorst reeds ingestemd met de invoering van GPR-Gebouw als toetsinstrument voor duurzaamheid van de woningbouwontwikkeling in Vathorst. GPR-gebouw is een programma voor het omzetten van ontwerpgegevens van een gebouw naar prestaties op het gebied van duurzaamheid. De prestaties worden uitgedrukt in getallen, hoe lager de milieubelasting, hoe hoger de score. Voordeel van de GPR is dat deze naast de gebruikelijke thema's als energie en milieu (waaronder water, milieuzorg en materialen) ook andere thema's zoals gezondheid, gebruikskwaliteit en toekomstwaarde beoordeelt. Er zijn nieuwe resultaat- en inspanningsverplichtingen afgesproken. Deze afspraken worden nu gemeentebreed bij alle nieuwbouwprojecten ingevoerd. De afspraken gelden voor alle bouwprojecten en projecten waarbij de gemeente prestatie- of samenwerkingsconvenanten met de externe partners afsluit.

Op 10 november 2011 is een symposium georganiseerd met als titel "Duurzaamheid techniek of marketing?". Onder leiding van dagvoorzitterTineke Verburg werden op interactieve wijze stellingen besproken, zoals 'Met technisch en economisch denken alleen komen we er niet' en "Duurzaamheid werkt pas als je de lusten verhoogt en de lasten verlaagt". 50 deelnemers uit de bouwkolom in de regio waren aanwezig tijdens het symposium dat door het Platform Duurzaam Bouwen is georganiseerd.

Wat gaan we doen in 2012

Eigen huis op orde

In 2012 wordt de Design & Build aanbesteding voor het nieuwe sportcomplex Hogekwartier afgerond. We willen een duurzame sportvoorziening realiseren en maken prestatieafspraken en monitoren op een niveau dat recht doet aan onze duurzaamheidsambities. Om de gewenste duurzaamheid normen en ambities vast te leggen en te beoordelen, stellen we een in 2012 eigen GPR-versie op, specifiek gericht op sportaccommodatie en zwembaden. Hierin zullen de thema's energie, materialen, afval, water en gezondheid in elk geval beschouwd worden. In 2012 zullen bij de aanbesteding duurzaamheidsaspecten worden meegenomen in de selectie. Aspecten die hierbij aan de orde komen zijn bijvoorbeeld werkgelegenheid, CO₂-emissiereductie, cradle to cradle/natuurvriendelijke maatregelen.

Kweekvijverprojecten

Voor Duurzaam bouwen zijn de volgende projecten in de kweekvijver benoemd:

- COP Groenfoort heeft de ambitie om in Vathorst in De Bron 39 CO₂-neutrale woningen te bouwen. Om daadwerkelijk tot realisatie over te kunnen aan wordt (financiële) ondersteuning gevraagd aan de gemeente. In 2012 leggen wij de mogelijkheden voor financiële ondersteuning bestuurlijk voor, waardoor een duidelijk antwoord gegeven kan worden op de vragen van Groenfoort.
- De herbouw van het CNME biedt mogelijkheden voor energieneutraal bouwen en/of Cradle to cradle. In 2012 wordt door de raad een model gekozen voor de wijze van aanbesteden. Afhankelijk hiervan worden de kansen voor energieneutraal bouwen en/of Cradle tot cradle maximaal benut
- De groep ouderen tussen 55 en 75 jaar is de komende tien jaar de sterkst groeiende leeftijdsgroep in Amersfoort. Dit resulteert in een toenemende druk op zorgkosten (waaronder gemeentelijke Wmo uitgaven voor bijvoorbeeld woningaanpassingen). Om deze kosten te beperken stimuleren we de realisatie van voldoende levensloopgeschikt vastgoed. Daadwerkelijke realisatie is een verantwoordelijkheid van corporaties, marktpartijen en zorgpartijen. Verder investeren we in een breed algemeen voorzieningen/welzijnsaanbod. Met een samenhangend aanbod op het gebied van wonen, zorg en welzijn beperken we hogere zorguitgaven. We werken dit in 2012 verder uit in zowel de woonvisie als het Wmo beleidskader.
- De herontwikkeling van het terrein van de Lichtenberg biedt kansen voor duurzaamheid. In samenwerking met het Utrecht Sustainability Instituut van Jacqueline Cramer willen wij de kansen en mogelijkheden in beeld brengen.

Duurzaam bedrijfsleven

Wat is de opgave

Om onze stad aantrekkelijk te houden voor inwoners en bedrijven zetten we voor de toekomst in op duurzame bedrijven in Amersfoort. We willen voorkomen dat bedrijven duurzaamheidsproblemen vergroten en we willen stimuleren dat bedrijven bijdragen aan het oplossen van deze problemen. Gevestigde bedrijven willen we daarom verduurzamen en duurzame bedrijven en bedrijven die zich richten op duurzame markten stimuleren om zich te vestigen in Amersfoort.

We zien graag dat bedrijven aarden in onze stad en betrokken zijn bij onze samenleving. We willen de maatschappelijke betrokkenheid van bedrijven daarom stimuleren. Via Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) laten ondernemingen niet alleen zien mede verantwoordelijkheid te willen dragen voor het verminderen van de milieudruk en het verbeteren van het fysieke leefmilieu, maar ook dat zij kansen willen geven aan mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Bedrijven nemen daarmee hun plek in binnen de samenleving en zijn betrokken bij hun sociale omgeving.

Binnen de hoofdlijn Duurzaam bedrijfsleven willen we aan de slag om te komen tot:

- Een Duurzamer bedrijfsleven.
- Het beter benutten van nieuwe kansrijke markten voor duurzaamheid.
- Meer innovatieve oplossingen bedacht en toegepast in Amersfoort.
- Grotere betrokkenheid van het bedrijfsleven bij de Amersfoortse samenleving.

De projecten binnen de hoofdlijn Duurzaam bedrijfsleven worden vanzelfsprekend nauw afgestemd met de projecten op de Economische Agenda.

Wat is er gebeurd in 2011

Partnerprojecten

Op 12 oktober heeft VUconnected een bijeenkomst over “De Winst van Duurzaamheid” georganiseerd voor het MKB in de regio Amersfoort. Tijdens deze bijeenkomst werd een stevig debat gevoerd over de rol van subsidies, de rol van de overheid en de verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven. 50 mensen namen deel aan deze avond.

Op 16 november hebben bijna 200 ondernemers en bestuurders deelgenomen aan de Conferentie Duurzame Economie regio Amersfoort. Tijdens deze conferentie sprak Herman Wijffels en werden de deelsessie geleid door de ambassadeurs Duurzaamheid en REO-leden.

Op 11 november 2011 is de Stichting Amersfoort Onderneemt Duurzaam gestart. Speciaal voor lokale bedrijven heeft Amersfoort Onderneemt Duurzaam een zichtbare bekroning in het leven geroepen voor deze bedrijven. Met het Amersfoort Onderneemt Duurzaam-vignet maken bedrijven op hun naambordje, winkelruit, briefpapier en internet duidelijk dat ze goed bezig zijn met duurzaamheid. Amersfoort Onderneemt Duurzaam helpt daarnaast ondernemers van klein tot groot met hun pogingen om duurzamer te worden. Dat doen we met advies, doorverwijzingen en het koppelen van initiatieven en ondernemers aan elkaar. Het werk van de stichting wordt ondersteund door onder andere de VAB, VAO, winkeliersvereniging binnenstad en de gemeente.

In Amersfoort wordt door veel bedrijven nagedacht en uitvoering gegeven aan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Het faciliteren en realiseren van een match tussen maatschappelijke projecten en het bedrijfsleven behoort tot de kerntaken van Matchpoint. Ruim 80 bedrijven en zelfstandig ondernemers zijn via Matchpoint actief als Betrokken Ondernemers in Amersfoort. Door middel van de realisatie van zo'n 150 projecten (samen meer dan 200 matches) leveren zij jaarlijks enkele duizenden uren vrijwillige inzet.

Wat gaan we doen in 2012

Eigen huis op orde

Op dit moment vindt de planvorming plaats voor bedrijventerrein de Wieken-Noord. Ook de mogelijkheden voor duurzaamheid worden verkend. Hiervoor is in de projectstartup een sessie geweest waarbij met behulp van de Duurzame Denkhulp de duurzame aspecten werden benoemd. Uiteindelijk wordt tijdens de planfase een werkdocument "Duurzaamheid voor de Wieken-Noord" geschreven, waarin de volgende hoofdthema's een plek krijgen: Energie, ruimtegebruik, hergebruik en leefbaarheid. Dit werkdocument wordt bestuurlijk vastgesteld.

Instrumenteel en kaderstellend

In 2011 is het afvalactieplan opgesteld en in Raadsinformatiebrief 2011-62 voorgelegd aan de Raad. In het afvalactieplan zijn o.a. acties opgenomen om in 2015 60% hergebruik m.b.t. de afvalgrondstoffenkringloop (volgens het Cradle-to-cradle-principe) te realiseren. In 2012 wordt een visie op Cradle-to-Cradle opgesteld om hier verder uitwerking aan te geven.

Partnerprojecten

Tijdens de eindconferentie van de ZZP-BV worden de kansen voor duurzaamheid verkend voor de doelgroep ZZP-ers. Dit resulteert in een digitaal document waarin duidelijk staat op welke manier ZZP-ers invulling kunnen geven aan duurzaamheidsdoelen, als het gaat om netwerken, huisvesting en dienstverlening. Op deze manier willen duurzaamheid stimuleren bij ZZP-ers door gebruik te maken van het project ZZP BV. Uiteindelijk moet dit leiden tot meer aandacht voor duurzaamheid in de bedrijfsvoering van ZZP-ers.

De eindconferentie vindt het tweede kwartaal van 2012 plaats.

De stichting Amersfoort Onderneemt Duurzaam is in 2011 opgericht door initiatiefnemers vanuit afzonderlijke ondernemingen, het georganiseerde lokale bedrijfsleven en de gemeente Amersfoort. Bestuursleden hebben zitting op persoonlijke titel, maar het werk van de stichting wordt ondersteund door onder andere de VAB, VAO, winkeliersvereniging binnenstad en de gemeente. In 2012 worden tijdens een feestelijke aftrap de eerste duurzaamheidsvignetten daadwerkelijk uitgereikt.

Kweekvijverprojecten

Voor Duurzaam bedrijfsleven gaat het om de volgende projecten:

- In samenwerking met het ServiceBureau Gemeenten de mogelijkheden verkennen om bij natuurlijke verandermomenten (bouwen/verbouwen/verhuizen) bedrijven de juiste informatie aan te bieden over mogelijkheden voor energiebesparing in bedrijfspand. Hierbij worden ook de niet verplichte ruimtelijke milieuaspecten (energie, afval, afvalwater, bouwmaterialen, mobiliteit) meegenomen.
- Mogelijkheden verkennen voor verduurzaming van de Hoef. Hierbij denken wij bijvoorbeeld aan het organiseren van een avond om de kansen te verkennen i.s.m. de Nieuw Amersfoortse Vastgoed Sociëteit (NAVS, werkgroep duurzaamheid) en het platform Duurzaam Bouwen (werkgroep Duurzame Amersfoortse Kantoren).
- Het verder uitwerken van kansen voor restwarmte in Amersfoort (koppeling handelsregisterKvK aan GIS-database)

Duurzame arbeidsmarkt en onderwijs

Wat is de opgave

We streven naar een duurzame maatschappij waarin voldoende en passende banen zijn voor alle Amersfoorters zodat iedereen mee kan doen. Naast betaalde arbeid is vrijwilligerswerk daarvoor onmisbaar. Veel activiteiten in onze stad zouden spaak lopen zonder de vele enthousiaste Amersfoorters, die vrijwilliger hun tijd, kennis en ervaring inzetten.

Het is daarvoor belangrijk dat het onderwijs en de arbeidsmarkt goed op elkaar aan blijven sluiten zodat vraag en aanbod van werknemers in balans blijven. Dat vermindert de effecten op de arbeidsmarkt door vergrijzing van de bevolking en het helpt Amersfoort voorop te lopen in nieuwe economieën, zoals de zorg economie en de duurzaamheids economie. Daarnaast is onderwijs buitengewoon belangrijk voor een duurzame samenleving. Duurzaamheid is toekomstbestendig en wie de jeugd heeft..... Onderwijs speelt een rol zowel in het overdragen van praktisch of economisch inzetbare kennis en vaardigheden als voor de overdracht van normen en waarden van de ene op de ander generatie.

Binnen de hoofdlijn Duurzame arbeidsmarkt willen we aan de slag om te komen tot:

- Hogere arbeidsparticipatie.
- Betere aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.
- Blijvende aandacht voor duurzaamheid binnen het onderwijs.

Wat is er gebeurd in 2011

Eigen huis op orde

Bij aanbestedingen met een waarde groter of gelijk aan het Europese Aanbestedingsdrempelbedrag voor Diensten en Leveringen is sociaal inkopen opgenomen. Hiermee zijn in 2011 mooie resultaten gehaald. Voorbeelden hiervan zijn:

- Het taxibedrijf dat onze wethouders vervoert, heeft al 2 wajongers in dienst genomen, tot grote tevredenheid van het bedrijf en de personen zelf!
- Onze cateraar, die een wia-kandidaat heeft ingezet in ons bedrijfsrestaurant

In februari 2012 vindt de evaluatie plaats.

Partnerprojecten

Tijdens de conferentie Duurzame Economie heeft de deelsessie "Arbeidsmarkt van de toekomst" plaatsgevonden. De deelnemers aan deze sessie worden als follow-up van de conferentie door het WSP033 (werkgeversservicepunt) benaderd.

Door de duurzame balans tussen economische, ecologische en sociaal culturele aspecten in te bedden in onderwijsprogramma's wordt de toekomstige generatie opgeleid tot duurzame denkers en doeners. 84% van de basisscholen heeft in 2011 gebruikt gemaakt van het lesaanbod van het CNME. 25% van de basisscholen deed dit in 2011 met behulp van een NME-werkplan dat onderdeel uitmaakt van het schoolwerkplan waardoor duurzame aspecten structureel verankerd zijn in het lesprogramma op deze scholen. Voorjaar 2012 werken twee basisscholen samen aan een schoolbreed project over duurzaamheid. Basisschool de Zonnewijzer laat hierbij een duurzaamheids scan uitvoeren door de Duurzame Pabo.

Bovendien zijn in 2011 zijn de eerste stappen gezet voor een structurele samenwerking tussen het Voortgezet Onderwijs en CNME Landgoed Schothorst. Vijf scholen en ongeveer 600 leerlingen hebben gebruik gemaakt van het aanbod van het CNME.

Voorbeelden van projecten:

- Veldwerk en leesbaar landschap in Hoogland-West
- Maatschappelijke stages op Landgoed Schothorst

- (zwerf)afval projecten
- Junior Energie Adviseurs
- Adviesvragen voor profielwerkstukken
- Experts in de klas in de vorm van gemeentelijke beleidsadviseurs

Hiervan hebben 30 leerlingen binnen het project De Junior Energieadviseur 16 MKB-bedrijven een energiebesparingsadvies gegeven in het kader van de maatschappelijke stage.

Wat gaan we doen in 2012

Instrumenteel en kaderstellend

Duurzame ontwikkeling vraagt om een investering in een duurzame maatschappij. Een maatschappij waarin iedereen meedoet en mensen betrokken zijn bij elkaar en hun omgeving. We hebben het hier over actief burgerschap. We verkennen naar aanleiding van een heroriëntatie op ons lokale integratiebeleid in 2012 de opzet van een lokale agenda burgerschap. Deze agenda wordt opgesteld in het kader van de landelijke agenda burgerschap en zal zich richten op alle burgers en de veranderende verhouding tussen overheid en maatschappij. Deze lokale agenda burgerschap wordt bestuurlijk vastgesteld.

Partnerprojecten

Het borgen van duurzaamheid in de onderwijsvisie en het huisvestingsplan is een belangrijke stap bij het verankeren van duurzaamheid in het onderwijs. In 2011 is voor het voortgezet onderwijs een onderwijsvisie ontwikkeld. In 2012 zal dit ook voor het primaire onderwijs gebeuren. In beide visies wordt/is het aspect duurzaamheid verankerd. Het gaat hierbij om duurzaamheidsaspecten op het gebied van personeel, gebouwen en de lesstof. De visies worden in 2012 vertaald naar een visie op onderwijshuisvesting. Duurzaamheid van de gebouwen is hierin een belangrijk element. Uiteindelijk resulteert dit in een investeringsplan (2013)

Daarnaast heeft het Voorgezet Onderwijs in Amersfoort aangegeven behoefte te hebben aan:

- Concrete kennis over duurzame onderwerpen in de vorm van een 'expert (=beleidsadviseur) in de klas' of een vraagbaak en aan.
- Onderzoeks- en adviesvragen van beleidsadviseurs op het gebied van duurzaamheid ten behoeve van profielwerkstukken voor de bovenbouw.

Hierbij snijdt het mes aan twee kanten. Het Voortgezet Onderwijs kan theorie aan praktijk koppelen en de gemeentelijke organisatie heeft soms behoefte aan onderzoekscapaciteit. In 2012 willen we een bijdrage leveren aan concrete matches op dit vlak.

Op basis van de conferentie over duurzame economie is eind 2011 het project 'inzetbaarheidscontracten' gestart. Dit inzetbaarheidscontract is een middel om de discussie met werkgevers in de Regio Amersfoort over de toekomst van de arbeidsmarkt te bespreken. In 2012 zullen de eerste inzetbaarheidscontracten met bedrijven worden afgesloten. Dit project wordt in samenwerking met de economische agenda uitgevoerd.

Kweekvijverprojecten

Voor Duurzame arbeidsmarkt en onderwijs zijn de volgende kweekvijverprojecten benoemd:

- De arbeidsmarkt heeft nu en in de toekomst extra handen voor de zorg nodig. In uitwerking hierop is het project Talent voor Zorg ontwikkeld. De zorgsector kent een arbeidsmarktcrachte, nu al, maar zeker ook in de toekomst; aan de andere kant zijn er jongeren die op school dreigen uit te vallen. Ze hebben wel belangstelling voor het werken in de zorg, maar redden het op eigen kracht niet. Voor deze jongeren is dit project ontwikkeld. Dit project combineert Wonen –Leren –Werken –Coaching en biedt stage en leer-/werk-traject in de zorgsector. In 2012 start het project met een looptijd van 3 jaar.
- Oriëntatie op de mogelijkheden van een leerwerkbedrijf in de zorg.

Zichtbaarheid en verbinden van duurzame initiatieven in de stad

Wat is de opgave

Door diverse projecten (uit het verleden en nu) in hun onderlinge samenhang zichtbaar te maken ontstaan heldere transitiepaden met concrete stappen. Dit verbetert de zichtbaarheid, herkenbaarheid en maakt het inspirerend voor inwoners, ondernemers en instellingen om eigen projecten te ontwikkelen of aan te haken. Succes is aantrekkelijk!

Daarnaast willen we goede initiatieven niet alleen met zichtbaarheid belonen, maar ook financieel en inhoudelijk ondersteunen waar nodig.

Wat is er gebeurd in 2011

Duurzame ontwikkeling is een transitieproces. Een ontwikkeling die niet kan zonder de betrokkenheid van de partners in de stad. Om dit vorm te geven zijn zeven duurzaamheidsambassadeurs gevraagd. Zij zetten actief hun kennis en netwerk in om de duurzaamheidsdoelen van het programma te behalen. Daarnaast is gekozen om zoveel mogelijk natuurlijke momenten te benutten om de stad te betrekken bij de doelstellingen van het programma. Dit gebeurt dus niet met grootste gespreksessies maar heel concreet in de uitvoering van projecten. Per hoofdlijn worden relevante actoren betrokken en zo worden natuurlijke momenten worden benut om het programma onder de aandacht te brengen en tot nieuwe projecten te komen die bijdragen aan het behalen van de doelstellingen die per hoofdlijn zijn geformuleerd.

Het programma is een dynamisch en lerend programma, dit betekent dat continue het gesprek met de stad wordt gevoerd en het programma waar nodig gaandeweg wordt aangepast. Hierbij hebben we nadrukkelijk gekozen om op natuurlijke momenten de stad en de raad te betrekken en te inspireren. Zo is in 2011 de conferentie Duurzame Economie regio Amersfoort georganiseerd om het gesprek met ondernemers in de stad aan te gaan. Daarnaast merken we dat inwoners en bedrijven met initiatieven rondom duurzaamheid de weg naar het stadhuis te vinden.

Daarnaast heeft het Programma Duurzame Ontwikkeling in 2011 vooral gebruikt gemaakt van de reguliere gemeentelijke communicatiekanalen. Er zijn persberichten uitgegaan, maandelijks verscheen de pagina Samen Duurzaam in Stadsberichten, de gemeentelijke website www.amersfoort.nl/samenduurzaam is bijgehouden en diverse keren zijn artikelen verschenen. Toch is het programma op deze manier te weinig zichtbaar geweest, vandaar dat in 2012 een digitaal platform voor het zichtbaar maken en verbinden van duurzame initiatieven wordt gelanceerd.

Wat gaan we doen in 2012

Eigen huis op orde

In 2012 worden er binnen de gemeente minimaal 2 expertworkshops georganiseerd om duurzaamheid invulling te geven en kennis te delen.

Instrumenteel en kaderstellend

In samenwerking met Telos (Universiteit van Tilburg) en de provincie Utrecht wordt in 2012 de Staat der Gemeenten ontwikkeld. Dit is een duurzaamheidsmonitor in analogie naar de Staat van Utrecht (www.staatvanutrecht.nl). Deze monitor geeft een adequaat beeld van de staat van de stad Amersfoort op het gebied van people, planet en profit. Met deze monitor krijgen we inzicht in de huidige staat en een overzicht van de kansen voor economie, maatschappij (sociaal-cultureel) en ruimtelijke ordening. De balans maakt inzichtelijk zo hoe Amersfoort ervoor staat en reikt het stadsbestuur handvatten om evenwichtige keuzes te kunnen maken. De Staat van Amersfoort wordt eind 2012 aangeboden aan de raad.

Partnerprojecten

Amersfoort werkt samen met partners in de stad aan een toekomstbestendige balans tussen economie, ecologie en sociaal-culturele kwaliteiten. In 2011 hebben we met de Conferentie Duurzame Economie een goede voedingsbodem gelegd. In 2012 richten we ons op een verdere intensivering en het versnellen van de duurzame ontwikkeling van Amersfoort. We worden daarbij bijgestaan door onze duurzaamheidsambassadeurs. Eind 2012 organiseren we opnieuw een conferentie om zicht te krijgen op de voortgang van lopende en nieuwe initiatieven en de kansen om concrete afspraken te maken over wie wat doet.

Daarnaast willen we vanuit het programma doorlopend zichtbaar en concreet duurzame initiatieven ondersteunen in de stad. Dit doen we door budget te reserveren voor deze ondersteuning.

Met de Pleio-site SamenduurzaamAmersfoort willen we initiatieven in de eigen organisatie (eigen huis op orde) en in de stad samenbrengen. De website is in aanbouw en is interactief, waardoor inwoners, ondernemers, instellingen uit de stad naast de gemeentelijke organisatie zelf informatie kunnen plaatsen. Hierdoor ontstaat een platform waar kennis uitwisselen centraal staat. Lokale en gemeentelijke initiatieven en projecten worden zichtbaar en met elkaar verbonden, waardoor nieuwe kansen ontstaan. Het eerste kwartaal van 2012 wordt dit platform uitgebreid met kaartfunctie, waardoor de initiatieven letterlijk op een kaart zichtbaar worden.

Kweekvijverprojecten

Voor zichtbaarheid en verbinden van duurzame initiatieven in de stad gaat het om het volgende project:

- De Ondernemersplaza bij de Kamer van Koophandel biedt mogelijkheden om ondernemers concrete voorbeelden van duurzaamheidsoplossingen te tonen en te inspireren om verder te verduurzamen. In 2012 worden de mogelijkheden verkend.

Duurzame gemeentelijke bedrijfsvoering

Wat is de opgave

Om partijen in de stad geloofwaardig te kunnen vragen om te werken aan en te investeren in de duurzame ontwikkeling van de stad, moeten we zelf het goede voorbeeld geven. Kortom een randvoorwaarde om goed te kunnen samenwerken. Bijvoorbeeld extra inzet rond duurzaam inkopen en verankeren van duurzame ontwikkeling in de beleidsvorming zijn maatregelen die we zelf kunnen nemen.

Wat is er gebeurd in 2011

Eigen huis op orde

Als gemeentelijke overheid verlangen wij van leveranciers dat ze rekening houden met duurzaamheidsaspecten, ecologisch en sociale aspecten. Dat is substantieel. Jaarlijks kopen we voor zo'n € 150 miljoen in. Daarmee geven we de markt voor duurzame producten een impuls. De realisatie van 100% duurzaam inkopen in 2011 loopt volgens planning. In de Raadsinformatiebrief 2011-70 is de raad geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot Duurzaam Inkopen. Het tweede kwartaal 2012 wordt de jaarrapportage over 2011 verwacht.

Wat gaan we doen in 2012

Eigen huis op orde

Door duurzame aspecten een vast onderdeel te maken van het collegevoorstel en raadsvoorstel wordt het denken over duurzaamheid geborgd binnen de ambtelijke en bestuurlijke organisatie. Door ook digitale instrumenten (Duurzame Denkhulp en de Duurzaamheidscan) beschikbaar te stellen wordt het zo makkelijk mogelijk gemaakt om hier op een overwogen wijze invullen aan te geven. Daarnaast willen wij vanuit het programma blijvend inspireren en motiveren door in 2012 minimaal twee expertworkshops te organiseren op het vlak van duurzaamheid en innovatie.

Het feit dat veel duurzaamheidsinvesteringen zich zelf (vroeg of laat) terugverdienen, pleit voor een andere benaderingswijze van gemeentelijke investeringen. Dit wordt Total Cost of Ownership genoemd. Hierbij wordt niet meer alleen gekeken naar de investeringskosten, maar ook naar bijvoorbeeld onderhoud en levensduur. Een grotere investering vooraf kan immers worden terugverdiend gedurende de levensduur, bijvoorbeeld bij goede isolatie waardoor de energielasten worden verlaagd. In 2012 willen wij de mogelijkheden en wenselijkheid voor Total Cost of Ownership-denken binnen de gemeentelijke begroting verkennen en bestuurlijk voorleggen in een collegebesluit.

Partnerprojecten

Met 100% Duurzaam inkopen zijn al hele grote stappen gezet. Toch willen we door deelname aan de pilot ondernemend aanbesteden onderzoeken of er meer kansen liggen op dit vlak voor de regio en voor duurzame innovatie. De komende tijd krijgt dit project in samenwerking met MVO Nederland, VNO-NCW, de Provincie Utrecht en de Gemeente Utrecht meer vorm en inhoud.

4. Programmaorganisatie

De uitgangspunten voor de programmaorganisatie

Het programma Duurzame Ontwikkeling bevat een groot aantal uit te voeren projecten. Bij de uitvoering van deze projecten is het essentieel om overzicht en inzicht op het hele programma te houden om zo te kunnen sturen. De programmaorganisatie moet in deze sturingsbehoefte voorzien. Bij de inrichting van de programmaorganisatie zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Bij elk project is een gemeentelijke afdeling betrokken. Bij projecten vanuit de lijn "Eigen huis op orde" en "Instrumenteel" is de betreffende afdeling is verantwoordelijk voor het project. De projectverantwoordelijke afdeling is verantwoordelijk voor het opstarten, uitvoeren, bewaken, samenwerken en rapporteren en evalueren van het project. Dit betekent dat de benodigde middelen in principe worden vrijgemaakt binnen de begroting van de verantwoordelijke afdeling. Ook bij partnerproject is altijd een gemeentelijke afdeling betrokken. Omdat de rol waarin vanuit de gemeente wordt gefaciliteerd wisselt, zal per project bepaald moeten worden op welke wijze de betrokken afdeling verantwoordelijkheid draagt. In ieder geval is de betrokken afdeling te allen tijde verantwoordelijk voor de rapportage over het project. De benodigde middelen van partnerprojecten worden in principe vrijgemaakt binnen het budget van het programma Duurzame Ontwikkeling.

De programmamanager Duurzame Ontwikkeling is op programmaniveau het eerste aanspreekpunt voor de gemeenteraad, het college, de verantwoordelijke wethouder(s), stuurgroep, programmateam en ambassadeurs. De projectleiders zijn op projectniveau het eerste aanspreekpunt. Verschillende taken en verantwoordelijkheden worden verderop in dit hoofdstuk nader uitgewerkt.

Elke afdeling draagt zorg voor voldoende capaciteit en kwaliteit om de afgesproken werkzaamheden uit te voeren.

Organisatiestructuur

Om de ambities van het programma Duurzame Ontwikkeling te bereiken is in 2011 een compacte en slagvaardige programmaorganisatie opgezet. Deze kent vier niveaus, namelijk die van opdrachtgever, stuurgroep, programmateam en werkgroep(en).

Ambtelijk opdrachtgever

De ambtelijke opdrachtgever is sectordirecteur Stedelijke Ontwikkeling en Beheer Nico Kamphorst.

Stuurgroep

De stuurgroep wordt gevormd door de afdelingshoofden van de afdelingen Facilitaire Zaken (CM-FZ), Ruimtelijke Ordening (SOB-RO), Strategie en bestuur (CM-SB), Verkeer en vervoer (SOB-VV), Milieu (SOB-MIL), Stedelijk beheer (SOB-SB), Economie en wonen (SOB-EW), de directeur van de sector Maatschappelijke Ontwikkeling (MO) en de programmamanager Duurzame Ontwikkeling. De programmamanager stemt af met de bestuurlijk opdrachtgever wethouder van 't Erve (via de staf Milieu en Duurzaamheid). De stuurgroep stelt op basis van het programmaplan (financiële) middelen beschikbaar en zal op strategisch niveau (bij)sturen op het bereiken van de doelstellingen van het programma Duurzame Ontwikkeling, draagt zorg voor het waarborgen van het benodigde commitment en stuurt op de interactie van het programma met de ambtelijke (en bestuurlijke) omgeving.

Programmamateam

Het programmamateam is verantwoordelijk voor de uitvoering van het programma Duurzame Ontwikkeling en staat onder voorzitterschap van de programmamanager. In het programmamateam zitten de medewerkers vanuit de betrokken afdelingen; Verkeer en vervoer (SOB-VV), Milieu (SOB-MIL), Economie en wonen (SOB-EW), Ruimtelijke ordening (SOB-RO), Facilitaire zaken (CM-FZ), Vastgoed en voorzieningen (MO-VV), Zorg, Cultuur en Sport (MO-ZCS), Communicatie (SOB-COM) en Financiën (CM-FI). Het programma wordt ondersteund door een projectassistent.

Het programmateam stuurt op samenhang en integratie van people, profit en planet binnen het programma Duurzame Ontwikkeling. Het programmateam heeft een adviesfunctie naar de stuurgroep, daarnaast bestaat het programmateam uit de ambtelijk trekkers van de hoofdlijnen en dragen de leden daarmee naast de projectleiders (mede)verantwoordelijkheid voor de voortgang van de projecten binnen de hoofdlijn. Het programmateam bewaakt de samenhang tussen binnen en tussen de hoofdlijnen. Het programmateam zorgt voor kwaliteitsbewaking op product- en procesniveau, signaleert kansen en bedreigingen, bewaakt voortgang en resultaten op tijd, geld en inhoud en is verantwoordelijk voor het opstellen van de rapportages. Kortom, het programmateam maakt sturing mogelijk, zodat de doelen van het programma Duurzame Ontwikkeling effectiever en efficiënter worden bereikt. Daarnaast treden de leden van het programmateam op als bindende factor voor de betrokken partners (binnen en buiten de gemeentelijke organisatie).

Werkgroepen per hoofdlijn

Om de synergie en inhoudelijke samenhang te borgen kan het wenselijk zijn om overleg te organiseren met alle projectleiders van een hoofdlijn. Het ambtelijk aanspreekpunt van een hoofdlijn zal hiertoe het initiatief nemen.

Projectleider

Projectleider heeft als taak het opstellen van een projectplan, de uitvoering van het project, afstemming met andere projectleiders binnen de betreffende hoofdlijn, opstellen van voortgangsrapportages, eerste aanspreekpunt met betrekking tot het project. Neemt deel aan de werkgroep van de betreffende hoofdlijn.

Programmamanagement

De programmamanager zorgt ervoor dat er samenhang en afstemming is op de hoofdlijnen van het programma Duurzame Ontwikkeling. De programmamanager is verantwoordelijk voor het operationaliseren van de missie van het programma Duurzame Ontwikkeling, heeft budgetverantwoordelijkheid en legt verantwoording af aan de opdrachtgever.

De programmamanager wordt ondersteund door een assistent-projectleider en door de afdeling communicatie die de in- en externe communicatie verzorgt.

Ambassadeurs

Belangrijk uitgangspunt voor het programma Duurzame Ontwikkeling is de interactie met de stad. Zeven ambassadeurs zet hun enthousiasme, kennis, ervaring en netwerk in voor het programma. Dit zijn: Albert Jansen (directeur Advies- en Managementbureau BMC), Brigitte Jacobs (directeur Zorg en wonen van Regionale Zorgorganisatie Beweging 3.0), Marjolein Demmers (programmamanager Duurzaamheid Internationaal Advies- en Ingenieursbureau DHV), Wim Pot (directeur Pot Verhuizingen en Logistiek), Hans Katemölle (directeur Installateursbureau Wolter&Dros), Edgar van Groningen (eigenaar EemstadLAB, vertegenwoordiger duurzame lokale initiatieven) en Jeroen Bonekamp (directeur Totaalinstallateurs Lomans).

Deze groep ambassadeurs fungeert als klankbord voor het programmateam. Ook adviseert de groep op strategisch niveau aan de programmamanager adviseren over de voortgang van het programma Duurzame Ontwikkeling. Daarnaast zetten ze hun kennis en netwerk in bij een aantal concrete projecten op jaarbasis, soms vanuit een trekkende en soms vanuit een initiërende rol.

Naast ambassadeurs die in de stad op pad gaan, is het ook belangrijk dat er ambassadeurs in onze eigen organisatie actief zijn. Vooral de rol van de portefeuillehouder van het college en de rol van alle collegeleden is belangrijk om het programma duurzame ontwikkeling te laten slagen. Ook het Gemeentelijk ManagementTeam, de stuurgroepleden en leidinggevenden spelen een belangrijke rol. Maar daarnaast is het net zo belangrijk dat alle medewerkers weten dat zij een rol hebben als het om duurzaamheid gaat. Natuurlijk zijn ook onze gemeenteraadsleden ambassadeurs voor Duurzaamheid, gemeenteraadsleden kunnen aanhaken bij het programma Duurzame Ontwikkeling vanuit de ambities in hun eigen partijprogramma's.

Wat is er gebeurd in 2011

In 2011 is de programmaorganisatie neergezet. Intern hebben het programmateam en de stuurgroep gewerkt aan de uitvoering van projecten. De stuurgroep kwam eenmaal per maand bijeen. Het programmateam kwam in 2011 eenmaal per twee weken bijeen. Om de andere keer werd de agenda van de eerstvolgende stuurgroep voorbereid.

Daarnaast is er regelmatig contact onderhouden met de ambassadeurs. In maart en april zijn persoonlijke gesprekken gevoerd tussen de programmamanager en de ambassadeurs. Vervolgens is op 6 juni 2011 een startbijeenkomst georganiseerd voor de ambassadeurs, met als doel hun focus en bijdrage vast te stellen. In september en oktober liepen de voorbereidingen voor de Conferentie Duurzame Economie, waarbij vijf ambassadeurs trekker waren van drie inhoudelijke sessies (Duurzame mobiliteit, Verduurzamen van werklocaties en Zelf voorzien in energie). Op 19 december zijn de ambassadeurs samengekomen om terug te blikken op de resultaten 2011 en de contouren vast te stellen voor 2012.

Wat gaan we doen in 2012

Stond 2011 vooral in het teken van het opstarten van het programma met de nodige activiteiten en overleggen daaromheen. Nu de organisatie van het programma staat en loopt, iedereen weet wat hij of zij te doen heeft, hoeft er ook minder vaak overlegd te worden. Het programmateam en de stuurgroep komen nu iedere zes weken bijeen. Doel van de overleggen is om de voortgang van het programma te monitoren en (eventuele) nieuwe uitdagingen te bespreken. Naar behoefte vindt er overleg plaats per hoofdlijn.

De ambassadeurs willen ook in 2012 hun tijd en kennis beschikbaar stellen voor duurzame ontwikkeling. Dit doen ze door elk kwartaal bijeen te komen. Daarnaast zien zij een actieve rol weggelegd op de volgende thema's, namelijk duurzame mobiliteit, het verduurzamen van werklocaties (De Hoef), duurzame arbeidsmarkt en onderwijs en duurzame energieopwekking. Op 20 maart 2012 vindt tijdens De Ronde een open gesprek plaats tussen de ambassadeurs en raadsleden over de voortgang van duurzame ontwikkeling in Amersfoort.

Communicatie

Het programma Duurzame Ontwikkeling vraagt de nodige inspanning en veranderingsgezindheid van zowel de medewerkers van de gemeente Amersfoort als de bewoners, organisaties en ondernemers in de stad. Het betekent verandering in onze manier van werken en doen. In onze manier van leven. Dat lukt alleen veranderen als we daadwerkelijk *willen* veranderen. Communicatie is daarbij onontbeerlijk. Het is een van de voorwaarden om verandering tot stand te brengen en in goede en beheersbare banen te leiden.

Kernboodschap

Amersfoort heeft de ambitie een duurzame en vitale stad te worden. Met een duurzame stad, een duurzame samenleving, leveren we een bijdrage aan de toekomst van de generaties die na ons komen. Die toekomst kunnen we samen creëren. Daarom wil de gemeente Amersfoort samen met haar inwoners, bedrijven en instellingen werken aan een toekomstbestendige, duurzame stad, waarin people, planet en profit met elkaar in balans zijn.

Communicatiestrategie

De communicatiestrategie sluit aan bij de ambities van het college als het gaat om het inzetten van zijn eigen kracht, de kracht van de organisatie en de kracht van de stad. Bij strategie gaat het om twee aspecten:

1. de filosofie van waaruit je werkt, datgene wat je drijft en daardoor in beweging zet en
2. de weg die je vervolgens wilt bewandelen om datgene wat je voor ogen staat te bereiken

Onze filosofie is dat we een duurzame en vitale toekomst willen voor diegenen die na ons komen. Voor onze nakomelingen. De weg die we opgaan is onder meer dat we zelf het goede voorbeeld geven door onze organisatie duurzaam te maken op de vlakken van people, planet en profit. Op onze weg willen we de stad meenemen. Duurzame initiatieven van bewoners, ondernemers en instellingen omarmen we, evenals technologische ontwikkelingen die duurzame vooruitgang in een stroomversnelling brengen. We faciliteren en ondersteunen daarom initiatieven uit de stad.

Duurzame ontwikkeling is doen, uitproberen, evalueren en (opnieuw) op weg gaan en blijven. We gaan op weg, op zoek naar de kansen en mogelijkheden voor duurzame ontwikkeling samen met onze stad. Onze 'gidsen' daarbij zijn de sturgroepleden, het programmateam en de ambassadeurs. Zij zijn de aansprekende en aanspreekbare personen die anderen warm kunnen maken voor duurzaamheid. Een belangrijk uitgangspunt is dat we iedereen op onze reis meenemen en dat iedereen zijn avonturen met anderen wil delen om zo samen stappen vooruit te maken.

De communicatiestrategie (in- en extern) bestaat uit vijf hoofdprincipes en vormt de weg die we willen bewandelen:

- Verleiden
- Inzetten van ambassadeurs
- Faciliteren en ondersteunen
- Interactie en dialoog
- Vertellen van verhalen

Verleiden

Wanneer we iemand vragen of hij duurzaamheid belangrijk vindt, krijgen we vrijwel altijd een positief antwoord. Vaak vinden we vooral dat we zelf best duurzaam leven en zijn, en dat vooral de buurman wat meer zou kunnen doen. We zouden ons eerst goed bewust moeten worden wat duurzaamheid nu echt is en hoe we er dagelijks mee te maken hebben, wat we daadwerkelijk doen als het om duurzaamheid gaat en wat we daarbovenop nog kunnen doen. Mensen willen wel veranderen, maar ze willen niet veranderd worden. We richten ons daarom niet op overtuigen, maar op uitnodigen. We stimuleren mensen om in beweging te komen, vieren behaalde successen en vertellen daarover. In

beweging komen heeft betrekking op de kansen die er liggen voor duurzame ontwikkeling in het werk van ons als gemeentelijke organisatie, maar ook de kansen die er liggen voor partners in de stad.

Faciliteren en ondersteunen

Communicatie helpt anderen om goed te kunnen communiceren over duurzame ontwikkeling. Dat kan door advies en coaching, door het ontwikkelen van tools en hulpmiddelen. Communicatie is intermediair voor het aanbieden van tools van anderen en/of is betrokken om een middel te kiezen. Het is belangrijk ervoor te zorgen dat als mensen willen veranderen, ze ook kunnen veranderen. Mensen veranderen niet alleen omdat ze gemotiveerd zijn, maar ook omdat ze daarvoor de mogelijkheid (kennis, tijd) en middelen aangereikt krijgen. Communicatie is daarbij volgend: we sluiten aan bij wat is en kan. Op die manier kunnen we er ook voor zorgen dat er geen 'valse verwachtingen' gewekt worden.

Interactie en dialoog

Met communicatie willen we bereiken dat mensen (in- en extern) zich betrokken voelen bij en zich onderdeel voelen van het programma duurzame ontwikkeling. We geven ruimte aan bottom-up communicatie, bieden mogelijkheden om mensen met elkaar in gesprek te laten gaan. Hoe meer mensen meepraten, meedenken en meebeslissen, hoe groter het enthousiasme zal zijn om mee te gaan in het veranderingsproces. Er is ook aandacht voor top-down communicatie. Het gaat dan bijvoorbeeld om missie, visie, de koers, de randvoorwaarden en het tempo waarin we het programma duurzame ontwikkeling uitvoeren.

Vertellen van verhalen

Verhalen zorgen ervoor dat mensen een boodschap onthouden. Verhalen nodigen ook uit tot doorvertellen en samenwerken. Verhalen verbinden ook. Verhalen die verteld worden, moeten wel authentiek zijn, 'doorleefd', want pas dan zijn ze geloofwaardig en kunnen ze navolging krijgen en/of mensen aan het denken zetten.

Interne communicatie

Met interne communicatie willen we bereiken:

- dat medewerkers weten wat het programma Duurzame Ontwikkeling inhoudt, wat de noodzaak ervan is, wat de doelen zijn, wat we op onze reis meemaken en wat het voor hun manier van werken betekent.
- dat medewerkers inzien en ervaren wat het oplevert om een bijdrage te leveren aan het programma Duurzame Ontwikkeling.
- dat ze in hun werkzaamheden verantwoordelijkheid nemen om een bijdrage te leveren aan een duurzaam Amersfoort en daarmee een duurzamere toekomst.

Interne doelgroepen

Medewerkers, sector-directeuren, afdelingshoofden, project- en programmaleiders, ambassadeurs, Medezeggenschapsraad, nieuwe medewerkers.

Externe communicatie

Externe communicatie zorgt ervoor dat de buitenwereld weet dat onze organisatie zich hard maakt voor een duurzaam stadhuis en een duurzame stad. De buitenwereld ziet de gemeente als een duurzaam werkende organisatie die midden in de samenleving staat, verbindingen weet te leggen en visies voor de toekomst weet te bieden. De buitenwereld weet ook dat werken aan een duurzame stad niet iets is wat de gemeente, de overheid alleen kan bereiken. Werken aan een duurzame stad is een continu proces van en samen met partijen uit de stad. Soms met de Gemeente als initiator of aanjager, soms als deelnemer, maar vaak ook los van de Gemeentelijke organisatie. Met externe communicatie willen we bereiken dat de verschillende initiatieven die bijdragen aan de Duurzame Ontwikkeling van de stad zichtbaar worden, waardoor verbinding en versterking ontstaat. Verder willen we de kennis en ervaring rond Duurzame Ontwikkeling beschikbaar stellen, delen en gezamenlijk opbouwen. Het programma Duurzame Ontwikkeling moet er mede aan bijdragen dat externe doelgroepen graag met de gemeente Amersfoort samenwerken en dat ze zich op het stadhuis welkom

voelen. Goede resultaten en voorbeelden gebruiken we daar waar mogelijk in de externe communicatie.

Externe doelgroepen

Maatschappelijke instellingen en organisaties, bedrijfsleven, lokale media, andere gemeenten, provincie Utrecht, raadsleden, inwoners.

Timing

Het programma Duurzame Ontwikkeling loopt tot eind 2014. Bij het informeren en betrekken van betrokkenen (intern en extern) moet hiermee rekening worden gehouden. De communicatie moet zo opgebouwd worden dat enthousiasme, betrokkenheid en interesse niet weglekt, maar de energie groeit en omgezet wordt in concrete resultaten.

Besluitvormingsproces

Het streven is het besluitvormingstraject zo eenvoudig mogelijk te houden, zonder het evenwicht tussen snelheid en zorgvuldigheid uit het oog te verliezen. Bij een te snel besluitvormingstraject is de kans groot dat men partners mist die ook betrokken moeten worden. Het besluitvormingstraject mag niet te lang duren, om zo te voorkomen dat de spanningsboog verslapt en zaken onnodig vertraagt worden.

Bij het programma Duurzame Ontwikkeling is gekozen voor een zorgvuldig besluitvormingstraject.

In grote lijnen zal het proces als volgt verlopen:

Stap 1:

Op projectniveau wordt het initiatief genomen om een knelpunt aan te kaarten of bijvoorbeeld een projectplan vast te stellen.

Stap 2:

De projectleider informeert de ambtelijk trekker van de betreffende hoofdlijn

Stap 3:

De projectleider legt het punt voor in het programmateam. Het programmateam lost het op of besluit het naar de stuurgroep te brengen.

Stap 4:

De stuurgroep neemt vervolgens een beslissing

Stap 5:

De programmamanager legt in de staf Duurzaamheid & Milieu het punt voor aan de verantwoordelijk wethouder.

Stap 6:

De programmamanager koppelt de beslissing terug naar de projectleider.

Rapporteren

Het programma Duurzame Ontwikkeling is een omvangrijk meerjarenprogramma met een looptijd t/m 2014. Voor het programma zijn extra gelden en uren vrijgemaakt. Uiteraard is het zorgvuldig rapporteren over de voortgang, de doelstellingen en de financiën een belangrijk onderwerp. Binnen het programma wordt gerapporteerd aan de raad, het college, de stuurgroep, ambassadeurs en de buitenwereld.

De programmaorganisatie van Duurzame Ontwikkeling zal binnen een halfjaarlijkse en jaarlijkse cyclus verschillende producten maken die ook aan de stuurgroep, ambassadeurs, college en raad worden voorgelegd.

Jaarlijks uitvoeringsplan Duurzame Ontwikkeling

In het uitvoeringsplan worden alle projecten en activiteiten, die voor dat jaar gepland zijn, weergegeven. Daarnaast wordt er ook een bijbehorend kostenoverzicht gemaakt. Het college stelt jaarlijks het uitvoeringsplan vast. Het uitvoeringsplan wordt in het eerste kwartaal van elk jaar ter kennisname aan de raad aangeboden.

Halfjaarlijkse rapportage Duurzame Ontwikkeling:

Halverwege en aan het einde van elk jaar wordt op basis van het jaarlijkse programmaplan een jaaroverzicht gemaakt over de behaalde resultaten. Hierbij zal de nadruk liggen op de concrete resultaten, het proces en de samenwerking met allerlei partners. De halfjaarlijkse rapportage wordt ter kennisname aan de raadsleden gestuurd.

Financiën

Het programma Duurzame Ontwikkeling is een integraal programma. Binnen het coalitieakkoord is geld gereserveerd voor de financiële vertaling van de ambities. De middelen hiervoor zijn 'deels' gereserveerd in de RSV-2. Bij de tussenbalans in het voorjaar 2012 is er besluitvorming over de besteding van deze middelen.

Voor het programmaplan 2012-2013 zijn de volgende bedragen, afhankelijk van de verdere besluitvorming, beschikbaar:

2011	€ 0,5 miljoen	Herfstbrief 2011: Storting voordeel ROVA dividend in RSV 2 ten behoeve van programma duurzaamheid (hiervan is in 2011 €175.000,- besteed)
2012	€ 0,5 miljoen	Begroting 2012-2015: financiële vertaling coalitieakkoord
2013	€ 0,5 miljoen	Begroting 2012-2015: financiële vertaling coalitieakkoord

Totaal beschikbaar € 1,5 miljoen. Dit bedrag is wel afhankelijk van de besluitvorming in de Raad over de jaarrekening 2011 en de tussenbalans.

Financiën in 2012 per hoofdlijn

Duurzame mobiliteit	5.000,00
Energiebesparing	119.000,00
Lokale duurzame energieopwekking	125.000,00
Duurzame inrichting van de leefomgeving	25.000,00
Duurzaam bouwen	
Duurzaam bedrijfsleven	10.000,00
Duurzame arbeidsmarkt en onderwijs	
Zichtbaarheid en verbinden van duurzame initiatieven in de stad	100.000,00
Duurzame gemeentelijke bedrijfsvoering	
Programmaorganisatie	227.000,00
Totaal	611.000,00

De genoemde bedragen zijn niet taakstellend, maar richtinggevend. De projecten uit hoofdlijnen waarbij geen bedrag vermeldt staat, zijn gedekt vanuit de reguliere begroting en vragen geen extra middelen vanuit het programma Duurzame Ontwikkeling.

BIJLAGE 1

Bijlage 1: Overzicht projecten Programma Duurzame Ontwikkeling

<i>Project</i>	<i>Uitvoerend (Eigen Huis op Orde)</i>	<i>Kader- stellend</i>	<i>Faciliterend (Partner- projecten)</i>	<i>Kweek- vijver</i>	<i>Status</i>
Hoofdpijn Duurzame mobiliteit:					
Bijeenkomst De fiets rendeert			X		Afgerond
Faciliteiten flex- en thuiswerken	X				Groen
Deelname spitsvrij	X		X		Groen
Duurzame mobiliteit bij ondernemend Amersfoort			X		Groen (loopt door in 2012)
Duurzaam Verkeer- en Vervoersplan		X			Groen (loopt door in 2012)
Duurzaam wagenpark gemeente	X				2012
Stimuleren elektrische mobiliteit		X			2012
Draagvlak voor een Bevoorradingservice (stadsdistributiecentrum) Binnenstad				X	
Proef inductiebussen				X	
Plan van aanpak mobiliteitsmarketing				X	
Hoofdpijn Energiebesparing:					
Duurzaam printen	X				
Waterzijdig inregelen bij gemeentelijke panden			X		Afgerond
Duurzaamheid in de zorg			X		Groen (loopt door in 2012)
Deelname aan Blok voor blok project			X		Groen (loopt door in 2012)
Alle lichten op groen: energieneutraal renoveren			X		Groen (loopt door in 2012)
Duurzame renovatie stadhuis	X				Groen (loopt door in 2012)
CO2besparing in de zorg			X		Groen (loopt door in 2012)
Vernieuwen convenant woningcorporaties			X		2012
Verduurzamen monumenten		X			2012
Energiebesparing bij maatschappelijk vastgoed gemeente		X			2012
Verduurzamen contract SRO m.b.t. maatschappelijk vastgoed gemeente				X	
Kansen voor energiebesparing d.m.v. ESCO's voor kantoor en bedrijfspanden				X	
Onderzoek inzet instrumenten voor het stimuleren van het toepassen van energiebesparende maatregelen				X	
Hoofdpijn Duurzame energieopwekking					
Gebouwbonden windmolens op de Hoef			X		Afgerond
Verkennd onderzoek Geothermie	X				Groen (loopt door in 2012)
Onderzoek naar mogelijkheden afstemming warmtevraag en -aanbod Isselt	X				Groen (loopt door in 2012)

<i>Project</i>	<i>Uitvoerend (Eigen Huis op Orde)</i>	<i>Kader- stellend</i>	<i>Faciliterend (Partner- projecten)</i>	<i>Kweek- vijver</i>	<i>Status</i>
Fysieke projecten zien als energiecentrales: Duurzame energievoorziening zwembad	X				Groen (loopt door in 2012)
Amersfoortse Energie Coöperatie			X		Groen (loopt door in 2012)
Duurzame energie bij gebiedsontwikkeling: het Hogekwartier	X				Groen (loopt door in 2012)
Amersfoorts Mandje Energieopwekking			X		2012
Visie Duurzame warmte		X			2012
Ontwikkeling kansenkaart voor zonPV		X			2012
Onderzoek ruimtelijke en milieutechnische aspecten locaties windenergie tbv Peiling in de Raad		X			2012
Deelname pilotproject SMART grids			X		2012
Burgerinitiatief: Collectieve zonnestroominstallatie			X		2012
Hoofdlijn Duurzame Inrichting van de Leefomgeving:					
Duurzame aanbesteding Integraal Onderhoud Openbare Ruimte	X				Afgerond
Groene Saldo regeling bij ontwikkelingen in de stad: Euterplein, Parkwelde 2 en Randenbroek Zuid		X			Afgerond
Ruimtelijke Structuurvisie 2030 is duurzaam		X			Groen (gaat door in 2012)
Beleidsnotitie mogelijkheden Standlandbouw en volkstuinen		X			2012
Activiteiten rondom Echt Eten in de Eemstad - Regio Amersfoort Hoofdstad van de Smaak			X		Groen (gaat door in 2012)
Herontwikkeling Zonnehof				X	
Hoofdlijn Duurzaam Bouwen:					
Invoering GPR-Gebouw toetsingsinstrument voor duurzame woningbouwontwikkeling in Vathorst			X		Afgerond
Duurzame aanbesteding sportcomplex Hogekwartier	X				2012
Nieuwbouw COP Eco-eiland in De Bron				X	
Herbouw CNME				X	
Stimuleren realisatie levensloopgeschikt vastgoed				X	
Herontwikkeling terrein Lichtenberg				X	
Hoofdlijn Duurzaam Bedrijfsleven:					
Conferentie Duurzame Economie regio Amersfoort			X		Afgerond
Symposium Platform Duurzaam Bouwen			X		Afgerond

PROGRAMMA DUURZAME ONTWIKKELING 2012 - 2013

<i>Project</i>	<i>Uitvoerend (Eigen Huis op Orde)</i>	<i>Kaderstellend</i>	<i>Faciliterend (Partnerprojecten)</i>	<i>Kweekvijver</i>	<i>Status</i>
Bijeenkomst i.s.m. Vuconnected over de Winst van Duurzaamheid			X		Afgerond
Stichting Amersfoort Onderneemt Duurzaam en duurzaamheidvignetten			X		Groen (loopt door in 2012)
Duurzame herontwikkeling Wieken Noord	X				Groen (loopt door in 2012)
Cradle to cradle		X			Groen (loopt door in 2012)
Duurzaamheid ZFP-ers			X		2012
Duurzaamheidsadvies nieuwe bedrijven				X	
Verduurzaming van de Hoef				X	
Kansen restwarmte Amersfoort (koppeling handelsregisterKvK aan GIS-data)				X	
Hoofdlijn Duurzame arbeidsmarkt en onderwijs:					
Project	Uitvoerend (Eigen Huis op Orde)	Kaderstelling	Faciliterend (Partnerprojecten)	kweekvijver	Status
Sociaal inkopen verankerd bij aanbestedingen met waarde groter of gelijk aan het Europese Aanbestedingsdrempelbedrag voor Diensten en Leveringen	X				Afgerond
Duurzaamheid voor het basisonderwijs			X		Afgerond
Verduurzamen Voortgezet Onderwijs			X		Groen (loopt door in 2012)
Lokale agenda actief burgerschap		X			2012
Verduurzamen onderwijs: borgen duurzaamheid in onderwijsvisie en huisvestingsplan			X		2012
Project inzetbaarheidscontracten			X		2012
Arbeidsmarkt van de toekomst: de zorg				X	
Oriëntatie op de mogelijkheden voor een leerwerkgeving voor de zorg				X	
Hoofdlijn Zichtbaarheid en verbinden van duurzame initiatieven:					
Duurzaamheid in de publiciteit	X				Groen (loopt door in 2012)
Vervolgconferentie Duurzame Stad			X		2012
Lancering interactief digitaal platform voor duurzaamheidsinitiatieven in Amersfoort			X		2012
Telos Duurzaamheidsmonitor		X			2012
Ondersteuning van initiatieven in de stad			X		2012
Expertworkshops duurzaamheid	X				2012
Duurzaamheid op Ondernemersplaza				X	
Hoofdlijn duurzame gemeentelijke bedrijfsvoering					
100% Duurzaam inkopen	X				Groen (loopt door in 2012)
Duurzame besluitvorming: haalbaarheid TCO	X				2012

<i>Project</i>	<i>Uitvoerend (Eigen Huis op Orde)</i>	<i>Kader- stellend</i>	<i>Faciliterend (Partner- projecten)</i>	<i>Kweek- vijver</i>	<i>Status</i>
Duurzame beleidsvorming: duurzame aspecten in college- en raadsvoorstellen	X				2012
DUIK: deelname pilot ondernemend aanbesteden	X				2012

Uitleg statuskleuren/stoplichtmethodiek:

Groen: project loopt goed, volgens planning (tijd), scope en budget.

Oranje: er wordt een overschrijding verwacht op 1 van de onderdelen van het project (planning, scope of budget).

Rood: er is sprake van een ernstige belemmering in de voortgang, waardoor een herijking van het project nodig is. (evaluatie is nodig, opnieuw kijken naar de uitgangspunten van het project en beoordelen of en hoe het project verder gaat).

Gemeente Amersfoort
Programma Duurzame Ontwikkeling

Postadres
Postbus 4000
3800 EA Amersfoort

Bezoekadres
Stadhuisplein 1
3811 LM Amersfoort

t 14033
e info@amersfoort.nl
i www.amersfoort.nl